

Bilaga 3

Hållbarhetsbedömning

161207
Slutversion 1.3

Hållbarhetsbedömning (MKB) för ny översiktsplan, Håbo kommun

Samrådsversion

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Håbo kommun, Anna Atterlöf

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2016-10-17, rev. 2016-12-07

Uppdragsansvarig: Emma Hell Lövgren

Medverkande: Elisabetta Troglia, Åsa Eriksson, Krister Sernbo

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB om annat ej uppges

Internt projektnummer: 7252

Innehåll

Sammanfattning	5
Hållbarhetsbedömning	5
1 Samlad bedömning	8
2 Inledning	12
2.1 Miljöbedömningsprocessen	12
2.2 Avgränsning	12
Behovsbedömning	12
Nivå- och sakmässig avgränsning	13
Geografisk avgränsning	13
Tidsmässig avgränsning	13
2.3 Metodik	14
2.4 Osäkerhet i bedömningarna	16
3 Nuläge	17
4 Introduktion till planförslaget	18
4.1 Planförslag Översiktsplan Håbo – en kommun för framtiden	18
5 Nollalternativet och dess konsekvenser	20
Social hållbarhet	20
Ekonomisk hållbarhet	20
Ekologisk hållbarhet	20
6 Hållbarhetsbedömning	22
6.1 Bedömning av mål och strategier	22
Håbometoderna	22
Strukturbild	24
6.2 Bedömning av social hållbarhet	25
Identitet och kulturmiljö (MKB)	25
Möten, trygghet och lokalt engagemang	26
Grönstruktur för rekreation (MKB)	28
Hälsa och säkerhet (MKB)	30
6.3 Bedömning av ekonomisk hållbarhet	33
Lokal ekonomi och socialt kapital	33
Långsiktig resurshushållning	35
Social trygghet och folkhälsa	38
Investeringsvilja och projektekonomi	40
6.4 Bedömning av ekologisk hållbarhet	42
Transportenergi	42
Kretsloppssystem och miljöteknik	44
Grönstruktur för ekosystemtjänster	45
Blåstruktur för ekosystemtjänster	48
6.5 Konsekvenser i relation till mål, planer och program	51
Översiktsplanen i relation till miljökvalitetsmålen	51

Översiktsplanen i relation till Regional utvecklingsstrategi, Uppsala län	52
Översiktsplanen i relation till Miljöstrategi för ekologiskt hållbar utveckling i Håbo kommun	52
7. Uppföljning	53
Riksintressen	53
Hälsa och säkerhet	53
Klimatanpassning	53
Miljökvalitetsnormer	53
Naturmiljö	53
Kretslopp och miljöteknik	53
Areella näringar	53
Tätortsutveckling	53
8. Referenser	55

Sammanfattning

Håbo kommun håller på att ta fram en ny översiktsplan för den tänkta utvecklingen i kommunen fram till år 2030, med utblick mot år 2050. Planförslagets strukturbild utgår från att en merpart av utvecklingen kommer att tillkomma i de centrala delarna av Bålsta. År 2030 förväntas Håbo kommun ha vuxit till 25 000 invånare.

Denna rapport utgör en hållbarhetsbedömning inklusive miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för Håbo kommuns samrådshandling till ny översiktsplan. Miljöbedömningen av planförslaget har breddats till att även bedöma och beskriva översiktsplanens möjligheter till hållbar utveckling.

Hållbarhetsbedömning

Nedan följer en sammanfattning av de huvudsakliga konsekvenserna för hållbarhet.

Social hållbarhet

Översiktsplanen har goda möjligheter att skapa ett levande och attraktivt Bålsta centrum med trygga gaturum och platser som sammantaget kan fungera som mötesplats för hela kommunen. Förtätning av staden genom nybyggnation och nya funktioner, fokus på en mänsklig skala och orienterbarhet, bevarande av parker och gröna närmiljöer samt prioritering av gång- och cykelvägar bedöms som mycket positivt för att skapa en levande stad på en stor del av dygnets timmar. Att samla stråk och gestalta gaturummet med levande fasader och entréer mot gatan är positivt för den upplevda tryggheten och positivt ur ett jämställdhetsperspektiv. Barn står i fokus i skapandet av platser för rekreation, lek och aktivitet. Stockholmsvägen ska utvecklas till en stadsgata med service och funktioner samlade. Detta bedöms som positivt för möjligheten att skapa en tydligare identitet av Bålsta och kommunen.

Risker finns att mötesplatser och variation inte skapas i kommunens glesare orter, då fokus ligger på Bålstas centrala delar och inga tydliga riktlinjer eller åtgärder pekas ut för en levande landsbygd.

Planförslaget pekar inte ut en sammanhållen och förgrenad grönstruktur för rekreation. Ett stråk är tydligt utpekade och kopplar från kommungränsen i söder till Skokloster i norr och vandringsleden Upplandsleden pekas ut och kopplas ihop söderut in i Stockholms län vilket bedöms som positivt. Översiktsplanens intentioner om att förbättra och tillgängliggöra grönstrukturen i Bålsta tätort, med fler funktioner och koppling ner mot Mälaren bedöms som positivt. Samtidigt riskerar förtätningen av centralorten att innebära att tillgången till grönstruktur minskar. Detta bedöms som särskilt negativt för barn som är i behov av kortare avstånd.

Planförslagets strategi där utveckling sker främst i Bålstas mest centrala lägen kan medföra risk för vissa faktorer kopplat till människors hälsa och säkerhet.

Översiktsplanen pekar ut riktlinjer för att hantera flertalet av de utpekade riskerna gällande farligt gods, förorenad mark och översvämning. Förutsatt att riktlinjerna följs bedöms risken i dessa avseende att vara acceptabel.

Riskenivåer som kvarstår är risk för buller kopplat till både trafik och verksamheter, skred och ras samt folkhälsa. Vid utveckling i utsatta lägen måste den höjda riskenivån hanteras med olika typer av åtgärder för att uppnå en acceptabel riskenivå.

Det finns en tydlig ambition att prioritera gång- cykel och kollektivtrafik. Detta bedöms som positivt ur såväl ett barn-, jämställdhets- samt jämlikhetsperspektiv. Samtidigt kommer satsningar att göras som riskerar att motverka överföringen mellan trafikslagen.

Ekonomisk hållbarhet

Det lokala underlaget för kommersiella verksamheter bedöms öka till följd av nya bostäder. Andelen besökare till kommunen förväntas också öka. Satsningar på utvecklad

tillgänglighet för fotgängare och cyklister, ökar människors tillgång till lokal service och förutsättningar för lokala kommersiella verksamheter.

Översiktsplanen ger utrymme för ett stort antal nya verksamheter. Tre verksamhetsområden pekas ut och har lokaliserats längs med E18. Risk finns också att eventuell handelsutveckling i dessa lägen kan komma att konkurrera ut insatserna som görs för att stärka Bålstas mer centrala delar.

En större andel blandad stadsmiljö, medger fler kreativa miljöer och bättre möjligheter att såväl utveckla lokala nätverk som att ge utrymme för spontana möten mellan näringsidkare.

Planförslagets huvudsakliga inriktning innebär en förtätning och komplettering i de centrala delarna av Bålsta nära både kollektivtrafik och service. Riskerna som uppstår är främst kopplad till hur utvecklingen kommer att realiseras; hur effektivt de kollektivtrafiknära lägena utnyttjas och hur grönstrukturen prioriteras. En fortsatt bilburen struktur utanför Bålstas mest centrala lägen riskerar att medföra en ineffektiv markanvändning då parkeringsytor kommer att ta upp delar av de mest centrala lägena.

Översiktsplanen pekar ut en viljeriktning att länka samman stadsdelar, detta kommer med förslaget att förbättras men skulle kunna utvecklas och integreras ännu mer. Förbättrade förutsättningar för gång och cykel kan också förbättra folkhälsan om det blir lättare för människor att röra sig till fots eller med cykel istället för bil.

Tillgängligheten till och utbudet av lek- och aktivitetsytor för barn och unga stärks i de centrala delarna av Bålsta. Risk finns dock att friytor för barn sammantaget minskar i och med en förtätning av centralorten, vilket ur ett folkhälsoperspektiv bedöms som negativt.

Planförslaget pekar ut en ambition för att utveckla kommunens attraktivitet. Flera av de stadskvaliteter som påverkar efterfrågan på bostäder kommer att uppnås, framför allt i Bålstas centrala delar. Förslaget förväntas därför medföra en starkt identitet av kommunen, här spelar kopplingen till, samt tillgängliggörandet av, Mälaren en stor och viktig roll. Riskerna kopplade till översiktsplanens utpekade utveckling kopplar främst till genomförandet. En tydligt utpekad risk är att identiteten av pendlarkommun förstärks då stora investeringar kommer att göras i förbättrad bilinfrastuktur.

Ekologisk hållbarhet

Planförslaget pekar ut en ambition av att utveckla kommunens kommunikationer med fokus på oskyddade trafikanter samt prioritering av gång- och cykelvägar. Lokalisering av både verksamheter och bostäder ska ske i kollektivtrafiknära lägen. Detta bedöms som mycket positivt också för att åstadkomma kommunens mål om att bli fossilbränslefri år 2050.

Risker finns dock att kommunens mindre orter inte kan försörjas med kollektivtrafik på ett konkurrenskraftigt sätt gentemot bilen. Ytterligare pendlarparkering vid pendeltågsstationen och andra viktiga hållplatser samt anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 riskerar att påverka inriktningen mot mer hållbara transporter negativt då tillgängligheten för bil ökar. Stora parkeringsytor vid pendeltågsstationen motverkar också eftersträvat mål om ökad stadskvalité, stadsmässighet och trygghet.

Utpekad verksamhetsområde Logistik Bålsta skapar stor risk för en ökad andel varutransporter, trängsel, klimatgasutsläpp och buller med stor påverkan på närliggande bostadsområden.

Utbyggnad av storskaliga lösningar för kommunalt vatten och avlopp som planeras kan ses som relativt hållbara. Även fjärrvärme med biobränsle och överskottsvärme från industrin är positiv ur hållbarhetssynpunkt. Översiktsplanen pekar ut kommunens målsättning om att bli en fossilbränslefri kommun till 2050. En tydligt utstakad väg för hur denna målsättning ska nås pekas inte ut. Styrande riktlinjer för ökad lokal produktion av förnyelsebar energi saknas likaså skarpa formuleringar och styrning mot ett mer

hållbart och energieffektivt byggande. Kommunens avfallssystem är transportintensivt då det bygger på regionala lösningar.

Kommunens blåstruktur är starkt sammanlänkad med den regionala skalan i och med Mälaren och dess värden för såväl dricksvattenförsörjning, naturvärden som rekreativa värden. Det finns förslag på ett vattenskyddsområde i Prästfjärden med syfte att skydda dricksvattentäkter mot påverkan från olika verksamheter.

Översiktsplanen pekar inte ut en sammanhållen struktur för grönstruktur för ekosystemtjänster. Eftersom kommunen präglas av stora barriärer i form av såväl E18 och järnvägen och stora jordbrukslandskap skulle en tydligare och starkare struktur för grönstrukturen behöva pekas ut. Det gröna stråk som är utpekade kopplat till Görvälnkilen bedöms som positivt också i en regional kontext. Planförslaget föreslår en stärkt grönblå koppling från Bålsta centrala delar ner mot Mälaren vilket bedöms som positivt. Samtidigt pekar förslaget ut en förtätning av tätorten som medför risk för att områden viktiga för bevarandet av ekosystemtjänster byggs bort.

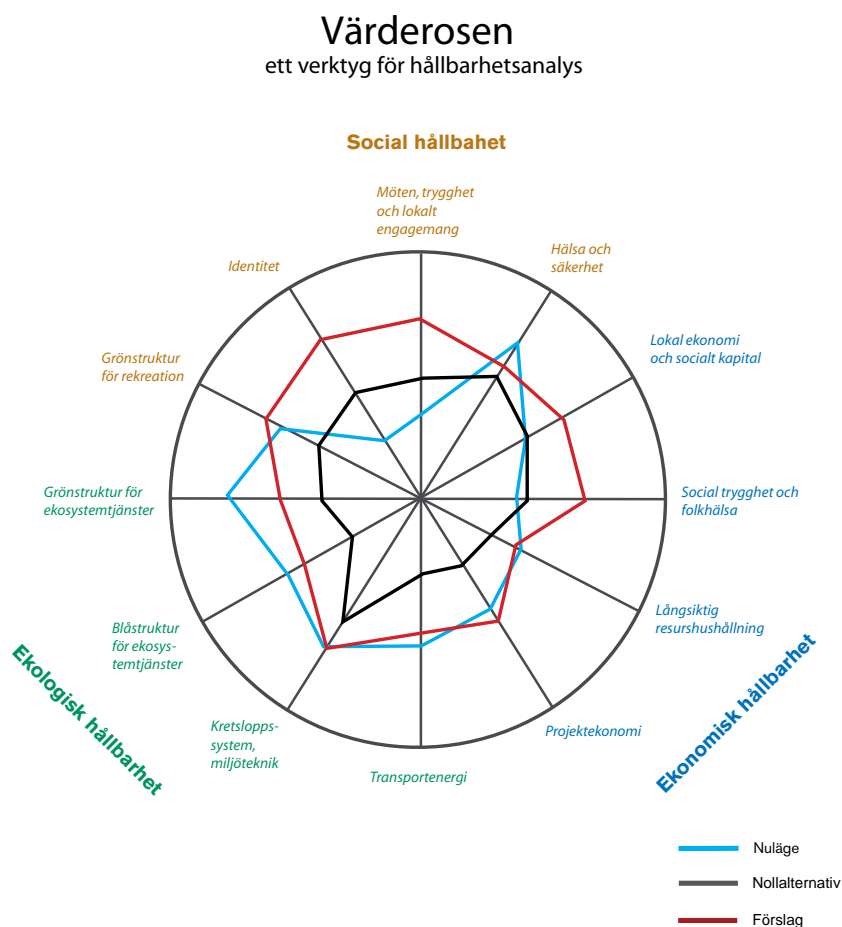
Höga naturvärden värnas i den framtida utvecklingen. Förslaget pekar på ett tydligt sätt ut hur dessa ska hanteras i planeringen. Detta bedöms som positivt. En liten risk kvarstår dock att områden med höga värden byggs bort.

Riktlinjer anger att vattenmiljöer ska bevaras och utvecklas och att förbättringsåtgärder avseende vattenkvaliteten vid nybyggnation ska ske där det är möjligt. Ett flertal värdefulla vattenmiljöer är redan skyddade i form av Natura 2000-områden och Lillsjön samt delar av Bålstaåsen föreslås bli naturreservat. Planförslagets strategi att fokusera utvecklingen kring tätorten är på många sätt hållbar, men medför oundvikligen svårigheter att hantera dagvatten från en större andel hårdgjord mark, en minskad andel naturmark och i direkt anslutning till Mälaren.

Utvecklingen intill Mälärstränder riskerar att skada ekologiskt värdefulla strandmiljöer och ställas i konflikt med strandskyddet. Höga biologiska värden i strandmiljöer ska dock premieras över tillgänglighet.

1 Samlad bedömning

Översiktsplanen har en tydlig inriktning mot en hållbar utveckling för kommunen. Strukturbilden är tydlig med sina intentioner att stärka centralorten Bålstas möjligheter att utveckla ett attraktivt stadsliv, med mötesplatser, service och aktiviteter som kan stärka hela kommunens attraktivitet och öka möjligheterna att leva en större del av vardagslivet lokalt. Kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik pekas ut som prioriterade. Detta är positivt ur både ekologiska och sociala perspektiv. En tydlig inriktning mot en prioritering av de oskyddade trafikanternas perspektiv är prioriterat utifrån både ett barn- och jämställdhetsperspektiv. Det finns också en ambition att ta vara på och utveckla kommunens grönstruktur och naturvärden. Vid en förtätning i de centrala delarna kan dock både värdena viktiga för specifika naturområden samt för grönstrukturen som sådan påverkas negativt. I vissa avseenden kan detta motiveras genom en ökad hållbarhet för andra centrala hållbarhetsparametrar så som ökad integration och en mer sammanlänkad stadsväv.

Figur 1. Värderos över planförslag, nollalternativ och nuläge. Planförslagets hållbarhetspotential visas i denna bild och jämförs med hållbarhetspotentialen i nuläget och för ett nollalternativ. Ju längre ut mot cirkeldiagrammets kan, desto större potentiell hållbarhet.

Håbometoderna fördjupar innehållet i strukturbilden och bidrar med en inriktning för genomförandet av utvecklingsstrategin. Håbometoderna sammanfattar många av de kunskapsbaserade arbets sätt som visat sig leda till hållbarhet.

Planens svagheter handlar trots detta i första hand om bristen på tydlighet i riktlinjerna. Detta riskerar att försvåra genomförandet med bibehållen hållbarhetsambition. Det saknas också vägledning för hur avvägningar ska göras i de målkonflikter som planen skapar, t.ex. mellan bebyggelseutveckling och höga natur- och kulturvärden.

Målkonflikterna mellan förtätning och bevarande av grönstruktur skulle behöva lyftas tydligare för att kunna hantera frågan på ett strukturerat och genomtänkt sätt i kommande skeden. Prioriteringen av insatser är övertygande på en översiktlig nivå, men är på en mer detaljerad nivå alljämt oklar.

Tabell 1. I tabellen sammanfattas de positiva och negativa konsekvenser som översiktsplanen bedöms medföra för respektive hållbarhetsfaktor. Se sid 15 för skala av konsekvensbedömning.

Identitet och kulturmiljö (MKB)
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapande av lokal och regional identitet genom att säkerställa och utveckla en god tillgänglighet till Mälarens stränder.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapande av lokal identitet och mötesplatser.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för bevarande av karakteriserande landskap.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser i anpassningen av ny bebyggelse till landskapet och befintlig miljö.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för skapandet av identitet.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för identitetsskapande i relation till bevarande av jordbruksmark.
Risk för negativ påverkan på riksintresse för kulturmiljövården, Skohalvön och Arnö huvud.
Ingen bedömd påverkan på riksintresse för kulturmiljövården Övergran-Yttergran.
Möten, trygghet och lokalt engagemang
Möjlighet till stora positiva konsekvenser genom att planera nybyggda bostäder med maximalt 400 meter gångväg till kollektivtrafikplats.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för tillgång till mötesplatser med kollektivtransport samt ökning av funktionsblandning med förstoring av utbudet av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapandet av trygga gaturum och platser
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för utökad service och integration genom prioritering av nybyggnation med syfte att förtäta staden, bevara samt öka service/målpunkter.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för goda boendemiljöer för barn med utveckling av platser för rekreation, lek och aktivitet.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser genom att eftersträva för variation i arkitektur och estetisk utformning för att säkerställa en mänsklig skala och orienterbarhet i kommunens olika stadsdelar.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för att öka funktionsblandning samt ökad variation av mötesplatser inom Bålsta tätort.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för en ökad variation av mötesplatser genom skapandet och bevarandet av parker och naturområden i Bålsta centrala delar.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgång till mötesplatser för barn och ungdomar i grön närmiljön.
Risk för märkbara negativa konsekvenser vid planering av nybyggda bostäder på landsbygd med max 1500 meter promenadväg till hållplats för kollektivtrafik eftersom detta avstånd inte främjar kollektivtrafikresor.
Ingen bedömd påverkan för konsekvens för möjlighet till blandade mötesplatser.
Grönstruktur för rekreation (MKB)
Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för stråk kopplade till den regionala grönstrukturen.
Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för tillgång till rekreation och variation av rekreativa kvaliteter i Bålsta tätort.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för att sammanlänka grönstrukturen för rekreation i Bålsta tätort.
Möjlighet till märkbar positiv konsekvens då kontakten mot Mälaren och dess rekreativa möjligheter.
Risk för stora eller märkbara negativa konsekvenser för tillgången på närnatur riskerar att byggas bort
Möjlighet till små positiva konsekvenser på tillgången på tätortsnära natur och närhet till rekreationsområde
Risk för små negativa konsekvenser gällande tillgång till grönstruktur för rekreation utanför tätorten.
Risk för stora negativa konsekvenser gällande grönstruktur för rekreation och tillgången på tätortsnära skogar
Riksintresse för det rörliga friluftslivet bedöms inte påverkas i någon större uträkning.
LIS-områdena bedöms inte påverka den allemansrättsliga tillgången till strandområdena negativt.
Hälsa och säkerhet (MKB)
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för de oskyddade trafikanterna.
Risk för märkbara negativa konsekvenser gällande ljudmiljö för bostadsbebyggelse, skred och ras, samt riskavstånd för miljöfarlig verksamhet.
Risk för märkbar negativ påverkan på människors hälsa p.g.a. extrema temperaturer och översvämningar vid ett förändrat klimat.
Möjlighet till acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet kopplat till transportled farlig gods, förorenad mark, översvämning vid Mälaren, och elektromagnetiska fält.
Ingen bedömd negativ påverkan på miljö kvalitetsnormer för luft.

Lokal ekonomi och socialt kapital
Möjlighet till stora positiva konsekvenser då kommunens attraktivitet utvecklas.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser på integration och möjligheten till utbyte av socialt kapital.
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för möjligheter att skapa stråk för att samla verksamheter, service och mötesplatser.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgång på olika boendeformer
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgänglighet för gång- och cykel
Risk för stora negativa konsekvenser för ett levande stadsliv p.g.a verksamhetsområdets placering.
Långsiktig resurshushållning
Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för effektiv markanvändning och effektivt nyttjande av tekniska system.
Risk för märkbar negativ konsekvens kopplat till långsiktigt effektiv markanvändning, ineffektiv infrastruktur för väg, gång- och cykel. Samt för landsbygdsutveckling.
Risk för märkbara negativa konsekvenser kopplade till riksintresse för jordbruk av nationell betydelse.
Risk för stora negativa konsekvenser för tillgång till kollektivtrafik samt ökad trafik p.g.a anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 samt för grönområden viktiga för ekosystemtjänster.
Riksintresse för totalförsvaret, skogsbruk av nationell betydelse samt yrkesfisket bedöms inte påverkas negativt.
Social trygghet och folkhälsa
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för tillgänglighet till mötesplatser i from av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar i kollektivtrafiknära lägen.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser då översiktsplanen bidrar till att möjliggöra ett bredare utbud av bostäder, en sammanlänkad struktur samt då utbudet av olika typer av lek- och aktivitetsytor för barn och unga utvecklas.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för folkhälsa.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för tillgången till friytor och närnatur.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för folkhälsan då en fortsatt bilburen livsstil till viss del gynnas i översiktsplanen.
Investeringsvilja och projektekonomi
Möjlighet till stora positiva konsekvenser då flera viktiga stadskvaliteter utvecklas i tätorten.
Möjlighet märkbara positiva konsekvenser då kommunens identitet utvecklas och stärks.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för identitetsskapande på grund av bilburen struktur riskerar att förstärkas.
Transportenergi
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för hållbara samt säkrare resor.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för öka möjlighet till hållbara resor inom Bålstas centrala delar
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för hållbara resor (G-C) inom kommun och mot grannkommuner genom utbyggnation av förbindelser
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser med lokalisering av nya verksamhetsområden i goda kommunikationslägen
Risk för små negativa konsekvenser för främjandet av kollektivtrafiken vid planering av nybyggda bostäder i landsbygden.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för skapandet en stadsmässig struktur samt främjandet av hållbara resor genom att planera för flera pendelparkeringar för bil vid Bålsta C samt andra viktiga kollektivtransportnoder.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för hållbar transport i landsbygd.
Risk för märkbara negativa konsekvenser för ökad biläkning i slottsområdet på grund av etablerad färjeförbindelsen.
Risk för stora negativa konsekvenser för ökad bilanvändning vid etablering av verksamheter vid Draget samt för ökad andel lastbilar på E18 samt kommunala vägar mot förändringsområdet för verksamhet Logistik Bålsta.
Risk för stora negativa konsekvenser för ökad biltrafik intill Bålsta centrala delar genom utbyggnation av en anslutningsväg mellan Bålsta C och E18
Riksintresse för kommunikationer bedöms inte påverkas av planförslaget.

Kretsloppssystem och miljöteknik
Möjlighet till stora positiva konsekvenser för den kommunala (och regionala) dricksvattenförsörjningen från Mälaren.
Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser då förändringsområden är koncentrerad till befintliga reningsverk och en stor andel är anslutna till kommunalt VA.
Risk för märkbara negativa konsekvenser då kommunens avfallshantering är transportintensiv.
Risk för stora negativa konsekvenser då översiktsplanen saknar styrande riktlinjer för utveckling av hållbar elproduktion och hållbart byggande.
Riksintresse för energidistribution bedöms inte påverkas av planförslaget.
Grönstruktur för ekosystemtjänster
Möjlighet till märkbar positiv konsekvens för grönstruktur för ekosystemtjänster i Bålsta samt höga naturvärden i Bålsta tätort.
Möjlighet till liten positiv konsekvens för den regionala grönstrukturen.
Risk för små negativa konsekvenser för påverkan på höga naturvärden.
Risk för märkbara negativa konsekvenser då tätortsnära jordbruksmark bebyggs och styckas upp.
Risk för stor negativ konsekvens för konnektiviteten i den kommunala grönstrukturen. Samt grönstrukturen för ekosystemtjänster i Bålsta tätort.
Risk för mycket stor negativ påverkan på riksintresse för naturvärden.
Risk för mycket stor negativ påverkan på naturreservat.
Risk för mycket stor negativ påverkan på Natura 2000-område
Ingen bedömd påverkan på påverkan på djur- och växtskyddsområden
Blåstruktur för ekosystemtjänster
Möjligheter till stora positiva konsekvenser för vattenvärden i Lillsjön.
Möjlighet till märkbar positiv konsekvens för blåstruktur för ekosystemtjänster i Bålsta tätort.
Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser om fler hushåll ansluts till kommunalt vatten och avlopp.
Risk för små negativa konsekvenser för vattenmiljö i Mälaren kopplat till utveckling av strandnära lägen.
Risk för liten negativ påverkan för vattenvärden i övriga ytvattenförekomster samt i grundvattenförekomster.
Risk för liten negativ påverkan på biologiska värden knutna till strandskyddade områden.
Risk för stora negativa konsekvenser för vattenmiljö i Mälaren kopplat till utveckling av Bålsta.
Risk för stor negativ påverkan för vattenvärden i Lilla Ullfjärden.
Risk för mycket stor negativ påverkan på Natura 2000-område då riktlinje möjliggör för ingrepp i området.

2 Inledning

Det här dokumentet utgör en hållbarhetsbedömning, inklusive MKB, för en ny kommunomfattande översiktsplan (ÖP) för Håbo kommun.

I jämförelse med MKB-förordningens krav kommer planförslaget att bedömas utifrån ett bredare hållbarhetsperspektiv, där sociala, ekonomiska och ekologiska faktorer behandlas ingående. Bedömningen ska uppfylla kraven enligt Plan- och bygglagen på redovisning av konsekvenser samt Miljöbalkens krav på miljöbedömning. Analyserna, hållbarhetskonsekvenser generellt samt MKB-konsekvenser, samordnas och redovisas i denna rapport.

Hållbarhetsbedömningen syftar till att identifiera och konsekvensbedöma de delar av planen där det föreligger risk för att betydande miljöpåverkan kan uppstå, samt andra aspekter som har stor betydelse för hållbar utveckling.

2.1 Miljöbedömningsprocessen

Ambitionen har varit att miljöbedömningsprocessen ska breddas och omfatta ett brett spektrum av sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter av den utveckling som presenteras i översiktsplanen. Därför har en hållbarhetsbedömning (inklusive MKB) för Håbo kommuns nya översiktsplan arbetats fram. Hållbarhetsbedömningen har pågått parallellt med förslagsarbetet. Möten och en workshop har genomförts under processens gång där kommunens projektgrupp och konsultgruppens experter har diskuterat planförslaget och hållbarhetsbedömningen. Miljöbedömningsprocessen har till viss del också fungerat som ett hållbarhets- och planstöd i översiktplanarbetet.

En avgränsning för hållbarhetsbedömningen (inklusive MKB) arbetades fram under våren 2016. Avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen den 8 juni, varefter justeringar gjordes.

Ytterligare avstämningar med länsstyrelsen har gjorts gällande Håbometoderna och strukturbild (6 september) samt markanvändningskarta och riksintressen (6 oktober).

En nulägesbeskrivning och hållbarhetsbedömning av nuläget gjordes genom SWOT-analyser av kommunens egen projektgrupp.

Bedömning av förslaget har gjorts och kommunicerats vid arbetsmöten där representanter från konsultgrupp och tjänstemän deltagit. Fokus har lagts på följande frågor:

- Hållbara transporter med minskat bilfokus där bebyggelse fokuseras i kollektivtrafiknära lägen och stödjer service.
- Social mångfald genom sammanlänkade strukturer och blandade bostadstyper.
- Tydlig grönstruktur som relaterar till den bebyggda miljön och bidrar med ekosystemtjänster och effektivt markutnyttjande.

2.2 Avgränsning

Behovsbedömning

Det inledande steget i en miljöbedömningsprocess utgörs av en bedömning för att avgöra om planen väntas medföra betydande miljöpåverkan. Vanligtvis görs detta genom en behovsbedömning. Enligt miljöbalken 6 kap 11 § avser en översiktsplan alltid medföra betydande miljöpåverkan och ska således konsekvensbeskrivas. En avgränsning för att ringa in vilka frågor som utgör betydande miljöpåverkan för översiktsplanen har därför genomförts. Avgränsningen omfattade de vilka frågor samt vilket geografiskt område som ska behandlas (bl.a. eventuella mellankommunala/regionala frågor), vilka tidsperspektiv som ska råda samt vilka alternativ som ska bedömas.

Nivå- och sakmässig avgränsning

Hållbarhetsbedömningen fångar i första hand upp de strategiskt viktigaste problemställningarna, där konsekvenserna är av kommunal betydelse eller större. Sådan påverkan som kan antas bli föremål för bedömning i senare planskeden kan också antas ha mindre betydelse för miljöbedömningen av ÖP. Det gäller till exempel bedömning av miljöstörande verksamhet eller andra verksamheter som kräver miljötillstånd och därför kommer att miljöprövas i samband med dessa.

De huvudsakliga dragen i planförslaget behandlas som följande:

- Bebyggelseutvecklingens förutsättningar att skapa variation, social sammanhållning och en mångfald av funktioner och utveckling inom kommunen.
- Förutsättningar för hållbart resande, transportinfrastruktur samt gång- cykel och kollektivtrafik
- Förutsättningar för grön- och blåstruktur för ekosystemtjänster och rekreation
- Förutsättningar för landsbygdsutveckling
- Förutsättningar för ökad hållbarhet inom tekniska system och kretsloppslösningar

Geografisk avgränsning

Översiktsplanen avgränsas huvudsakligen till kommunens utbredning men har även ett regionalt och nationellt perspektiv i de frågor som är av denna karaktär.

De frågor som belyses i ett regionalt, mellanregionalt eller mellankommunalt perspektiv är följande:

- Grönstruktur och blåstruktur för människa och natur.
- Vattenkvalitet och MKN för vatten
- VA-lösningar och energilösningar som kan påverka regionala VA-systemet eller regionala energiförsörjningssystemet
- Villkor och utvecklingsmöjligheter för näringsliv och service.
- Transportsystem: biltrafik, kollektivtrafik, cykeltrafik, båttrafik samt godstrafik.
- Utflyktsmål, besöksturism.
- Bebyggelsestruktur, grönstruktur och landsbygdsstruktur i enlighet med pågående arbete med RUS 2017-2020

Frågor kring global uppvärmning behandlas, men utan att i bedömningarna precisera påverkan och konsekvenser utanför kommunen.

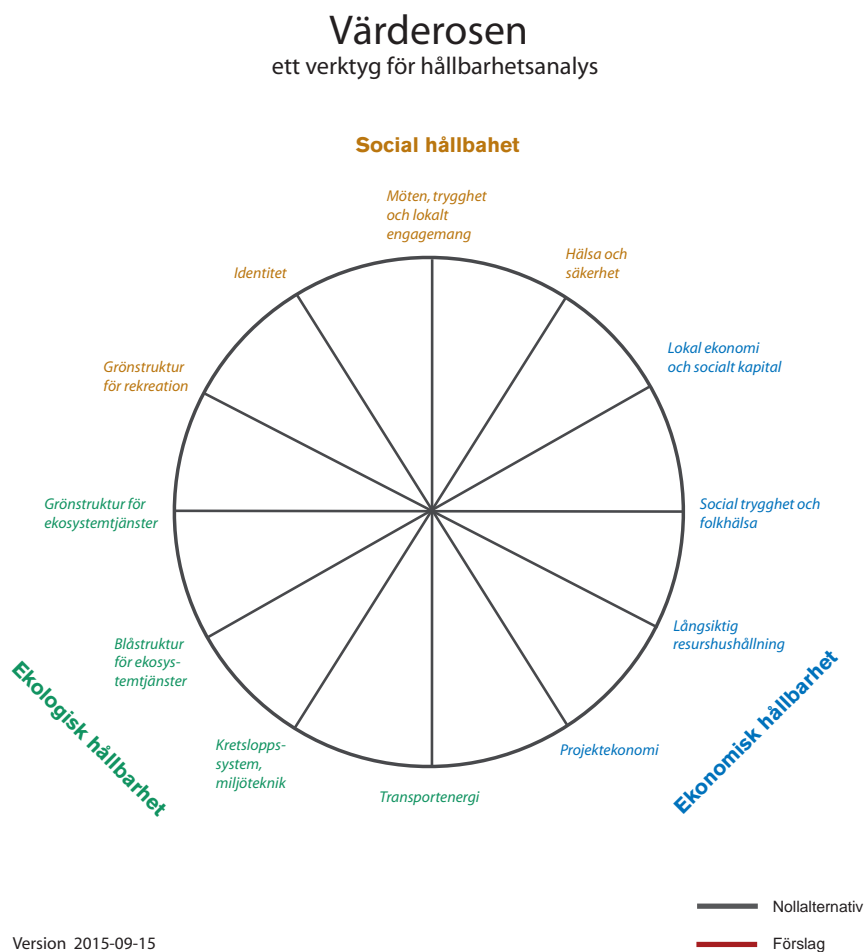
Tidsmässig avgränsning

Kommunens vision, som ÖP utgår från, sträcker sig till år 2030. ÖP:s utpekade markanvändning och utvecklingsområden speglar behovet fram till år 2030. ÖP har dock en utblick mot år 2050, framförallt gällande vägvalsfrågor och val av övergripande strukturell karaktär. Hållbarhetsbedömningen följer ÖP:s tidsmässiga avgränsning.

2.3 Metodik

Hållbarhetsbedömningen är gjord utifrån hållbarhetsanalysverktyget Värderosen. Analysverktyget är framtaget av Ekologigruppen AB och Arken arkitekter. Värderosen syftar till att ge en helhetsbild av vad som kan stärka respektive motverka hållbarheten för tolv olika hållbarhetsfaktorer inom social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Planförslagets konsekvenser bedöms i tolv delar, en del för varje hållbarhetsfaktor. En närmre beskrivning av varje hållbarhetsfaktor återfinns i konsekvensbedömningskapitlet. Planförslagets hållbarhetspotential visualiseras också med en bild; värderosen.

Konsekvenserna kommer att relateras till det värde som berörs, men också till miljöpåverkans relation till miljökvalitetsnormer och miljömål samt övriga hållbarhetsfaktorer.

Figur 2. Värderosen, oifylld.

Skala för konsekvensbedömning

En fyrgradig skala föreslås för beskrivning av planens positiva och negativa konsekvenser. Skalan grundar sig på en relation mellan effekternas omfattning och storleken på de värden som påverkas.

Åtgärder och förslag som inte bedöms medföra någon varken negativ eller positiv konsekvens är i tabellerna gråmarkerade.

Negativ konsekvens	Positiv konsekvens
<p><i>Mycket stora konsekvenser</i></p> <p>Betydande påverkan på riksobjekt eller regionalt intressanta objekt. Försämrar tydligt hållbarhetsprestanda för regionen eller nationen i någon aspekt, eller för kommunen i flera betydande aspekter.</p>	<p><i>Mycket stora konsekvenser</i></p> <p>Betydande påverkan på riksobjekt eller regionalt intressanta objekt. Bidrar tydligt till att utveckla hållbarhetsprestanda för regionen eller nationen i någon aspekt, eller för kommunen i flera betydande aspekter.</p>
<p><i>Stora konsekvenser</i></p> <p>Begränsad påverkan på riksobjekt eller värden av regionalt intresse, eller betydande påverkan på värden av kommunalt intresse. Försämrar tydligt hållbarhetsprestanda för kommunen i någon betydande aspekt, eller för stadsdelen eller kommundelen i flera betydande aspekter.</p>	<p><i>Stora konsekvenser</i></p> <p>Begränsad påverkan på riksobjekt eller värden av regionalt intresse, eller betydande påverkan på värden av kommunalt intresse. Bidrar tydligt till att utveckla hållbarhetsprestanda för kommunen i någon betydande aspekt, eller för stadsdelen eller kommundelen i flera betydande aspekter.</p>
<p><i>Märkbara konsekvenser</i></p> <p>Liten påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av kommunalt intresse, eller omfattande påverkan på värden av lokalt intresse. Försämrar tydligt hållbarhetsprestanda för stadsdelen eller kommundelen i någon betydande aspekt, eller för stadsdelen eller kommundelen i mindre betydande aspekter.</p>	<p><i>Märkbara konsekvenser</i></p> <p>Liten påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av kommunalt intresse, eller omfattande påverkan på värden av lokalt intresse. Bidrar tydligt till utveckling av hållbarhetsprestanda för stadsdelen eller kommundelen i någon betydande aspekt, eller för stadsdelen eller kommundelen i mindre betydande aspekter.</p>
<p><i>Små eller obetydliga konsekvenser</i></p> <p>Begränsad påverkan på värden av lokalt intresse eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan). Försämrar i någon mån hållbarhetsprestanda för stadsdelen, kommundelen eller helt lokalt.</p>	<p><i>Små eller obetydliga konsekvenser</i></p> <p>Begränsad påverkan på värden av lokalt intresse eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan). Bidrar i någon mån till utveckling av hållbarhetsprestanda för stadsdelen, kommundelen eller helt lokalt.</p>

Bedömning av påtaglig skada på riksintressen

Bedömningen av påtaglig skada på riksintresse görs med utgångspunkt i riksintressebeskrivningen.

Med påtaglig skada avses skada på värden som har betydelse från allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de en gång förstörs. För att möjliggöra bedömning av påtaglig skada kan bedömningsgrunden *Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, Miljöbalken – Riksintresse för naturvård och friluftsliv*, användas. Riksintresseutredningen kan också utgöra ett stöd i bedömningen. Hur riksintresset tillgodoses ska framgå i bedömningen.

2.4 Osäkerhet i bedömningarna

En översiktsplan pekar ut den huvudsakliga viljeinriktningen för kommunens mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. Det innebär att det inte går att i detalj beskriva alla konsekvenser ett genomförande av planen kan få. I samrådsskedet har planförslagets konsekvenser i första hand bedömts utifrån den övergripande fysiska strukturens möjlighet att bidra till en hållbar utveckling. Ofta gäller för konsekvenserna i denna konsekvensbedömning en *möjlighet till* en positiv konsekvens eller *risk för* en negativ konsekvens.

De områden som pekas ut som LIS-områden i översiktsplanen har i denna MKB inte bedömts i detalj. Merparten av dessa områden har behandlats i tidigare skeden genom tematiskt tillägg daterat 160314, då särskild MKB ej utfördes. LIS-område Ekilla har tillkommit därefter.

Den huvudsakliga bedömningen har gjorts på det förslag till översiktsplan som är daterat 161005. Vissa justeringar har gjorts i översiktsplanen därefter, uppdateringar har gjorts inom vissa områden. Förslaget som helhet har dock inte omdömts därefter.

3 Nuläge

Som underlag för förslagsarbetet har kommunen genomfört en SWOT-analys av nuläget. SWOT:en lyfter fram kvaliteter, brister, hot och utvecklingsmöjligheter för kommunen och utgör en grund för det fortsatta arbetet. Här följer en kort sammanfattning av de huvudsakliga slutsatserna som dragits i analysen.

Håbo kommun är en Mälarnära pendlingskommun med i dagsläget drygt 20 000 invånare. Den är en del av Sveriges mest ekonomiskt aktiva storstadsregion, med goda förbindelser till regionkärnan Stockholm med såväl regional- och pendeltåg, som med regionalt vägnät. Merparten av invånarna bor i tätorten Bålsta vilket ger förutsättningar för god tillgång till service och olika fritidsaktiviteter. Bebyggelsestrukturen i Bålsta tätort har dock brister med glesa och delvis segregerade bostadsområden och en ineffektiv trafikstruktur där de oskyddade trafikanterna inte fått tillräckligt utrymme. Särskilt stadsmiljön i centrum har brister när det gäller möjlighet till folkliv och platser för möten. Tågstationen, centralt i Bålsta, med anknytande trafik till hela Mälarenregionen är en stor tillgång för kommunen. Utpendling för arbete är dock stor vilket ger små förutsättningar för ett aktivt stadsliv dagtid. Bålsta såväl som kommunen som sådan utmanas av en bristande identitet. En fråga som är viktiga att lyfta i utvecklingen av såväl tätort som kommun.

När det gäller hälsa och säkerhet har Håbo kommun relativt goda förutsättningar med god luftkvalitet och god tillgång till tätortsnära rekreation. Vägnätet är dock storskaligt, vilket gynnar biltrafik och uppmanar till höga hastigheter. Problem med övergödning och miljögifter förekommer i kommunens vattenförekoster.

I Håbo kommun är det nära till naturen, tillgången till Mälaren och områden viktiga för såväl rekreation som biologiskt mångfald är hög. Markutnyttjandet i tätorten är dock ineffektivt och många grönområden används inte i den utsträckning som de har potential att göra. Det finns stora möjligheter att planera för en sammanhängande gröstruktur, tillgängliggöra rekreativa kvaliteter och arbeta medvetet med gränserna mellan bebyggd och obebyggd miljö och planera en fysisk struktur som gör det möjligt att erbjuda flera olika ekosystemtjänster. Trots att Mälaren omger kommunen och tillgängligheten således är god finns brister i tillgängligheten till Mälärstränderna. Här finns en stor utvecklingspotential.

Det finns flertalet rika och väl bevarade kulturmiljöer i kommunen. Markanvändningen i stora delar av kommunen har präglats av jordbruk, vilket också ses tydligt i landskapet. Jordbruk, och till viss del skogsbruk, är fortfarande viktiga näringar.

4 Introduktion till planförslaget

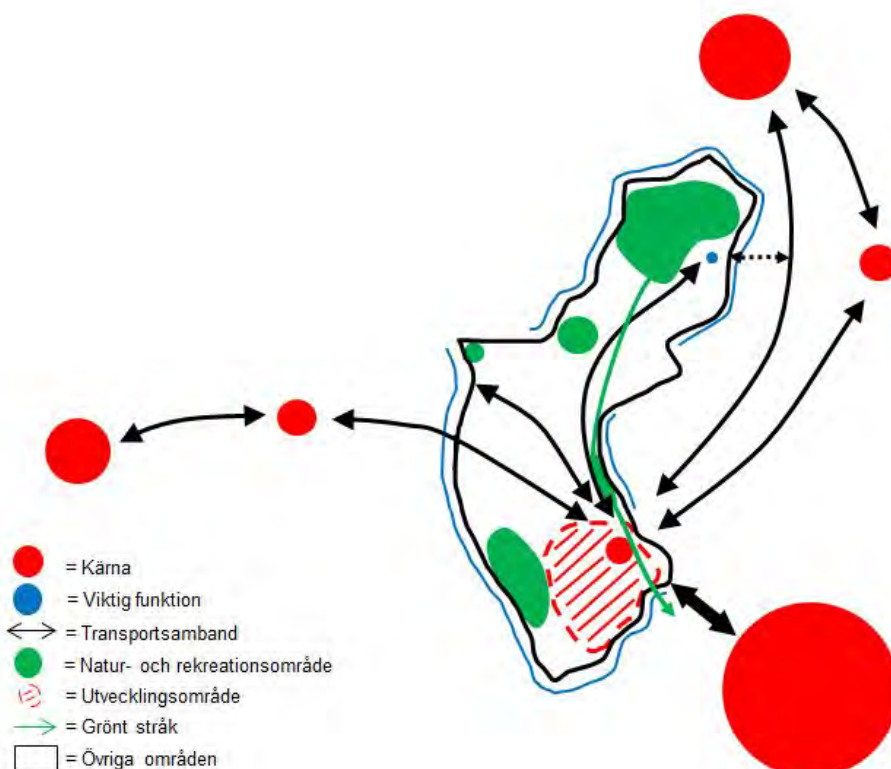
4.1 Planförslag Översiktsplan Håbo – en kommun för framtiden

År 2030 förväntas Håbo kommun ha vuxit till 25 000 invånare. Den huvudsakliga inriktningen är att bebyggelseutvecklingen ska fokusera på befintliga bebyggelsekoncentrationer, inom redan ianspråktagna områden. Merparten av befolkningstillväxten kommer att ske inom Bålsta tätort. Tätorten ska växa inifrån och ut och förtätas för att länka ihop och läka stadsväven. Det ökade befolkningsunderlaget i centrala delar av Bålsta tillsammans med åtgärder och satsningar för att skapa stadsstruktur förväntas skapa en mer en levande stadskärna med en blandning av service, kultur och handel.

Transportsystemet kommer att förstärkas mest i Bålstas centrala delar med såväl satsningar för vägtrafik samt gång- och cykel. Den största investeringen som pekas ut är vägdragningen som ska koppla Bålsta station till E18.

Lokala arbetstillfällen möjliggörs både genom en utveckling av de centrala delarna av Bålsta samt genom utpekade verksamhetsområden i tätortens utkanter, längs E18.

Planförslaget utgår från att en merpart av utvecklingen kommer att tillkomma i de centrala delarna av Bålsta, med en tyngdpunkt av bebyggelseutveckling i Bålstas centrala delar, för att skapa ett mer robust, hållbart och attraktivt samhälle.

Figur 3. Strukturbild för Håbo kommun. (Håbo kommun, 2016)

Översiktsplanens sträcker sig till år 2030 med en utblick mot år 2050.

Planförslaget ska utgå från den övergripande inriktning som formulerats i visionen Vårt Håbo 2030. Visionen är vägledande i kommunens arbete och visar hur kommunen ska utvecklas till år 2030. Den är en övergripande strategi för arbetet inom samtliga verksamhetsområden.

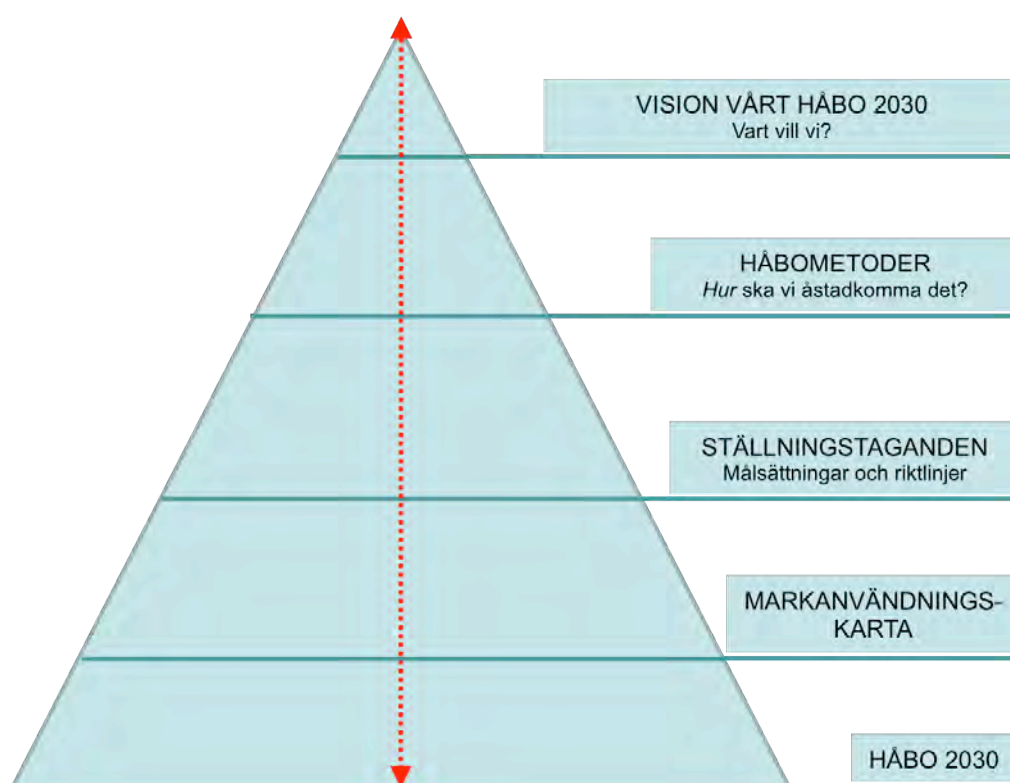
Visionen består av fyra inriktningar:

- Håbo – en aktiv part i Mälardalen
- Mälarkommunen nära naturen
- Bålsta – en levande småstad
- I hållbara Håbo finns det goda livet

Stadsbyggnadsprinciper – Håbometoderna

Översiktsplanen bygger på sex stycken Håbometoder, som på en övergripande och strategisk nivå fastställer *hur* kommunen ska utvecklas för att uppnå visionen. Metoderna kompletterar varandra och ska hanteras tillsammans.

Efter Håbometoderna följer sedan områdes- och ämnesspecifika planeringsriktlinjer. Riktlinjerna tas fram med utgångspunkt i Håbometoderna och konkretiserar ytterligare hur Håbo kommuns utveckling ska se ut inom olika områden. En röd tråd, med utgångspunkt i Vårt Håbo 2030 ska genomsyra översiktsplanen och dess inriktningar.

Figur 4. Illustration över relationen vision, Håbometoder och planeringsinriktningar (Håbo kommun, 2016).

De sex stycken Håbometoderna innefattar:

- Fokusera utvecklingen
- Främja landsbygdsutveckling
- Skapa gemenskap
- Skapa stadsstruktur
- Tillvarata det Håbospecifika
- Tillvarata naturen

5 Nollalternativet och dess konsekvenser

Nollalternativet utgörs av översiktsplanen (ÖP) från år 2006, den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Bålsta från år 2010 samt den praktiska tillämpningen av ÖP och FÖP, i det fall det kan beläggas att tillämpningen skiljer sig väsentligt från dokumentens intentioner.

I nollalternativet sker befolkningsökningen i enlighet med nuvarande mönster i flyttningar och födelsenetto. Till år 2030 har därför befolkningen i Håbo kommun ökat till 22 100, från dagens dryga 20 000.

Kommunen växer och utvecklas enligt gällande strategiska dokument, nya områden med bostäder tillkommer. Den idag spridda bebyggelseutvecklingen fortgår och förstärks ytterligare. Översiktsplanen från år 2006 pekar ut utveckling i stråk längs med E18, samt väg 263 mot Svannäs och på Skohalvön. Befintliga småorter (framförallt Kivinge, Skokloster tätort, Häggeby och Krägga/Stämsvik) förstärks samtidigt som mer bostadsbebyggelse kan tillkomma i utbyggda VA-ledningszoner och kollektivtrafikstråk. Goda skyltlägen längs med motorvägen E18 ska nyttjas för expansionsutrymmen för handel och andra verksamheter. Håbos rika natur- och kulturmiljöer ska också bevaras för framtida generationer.

Social hållbarhet

I nollalternativet tillkommer merparten av ny bostadsbebyggelse i Bålsta, även om bebyggelse också tillkommer i andra delar av kommunen. Insatser görs för att skapa stadsstruktur i Bålsta centrum. Både bostadsbebyggelse och verksamheter tillkommer, tillgång på service och handel kommer att öka. Utpekad utveckling av såväl verksamheter och handel längs E18 kommer att konkurrera ut de insatser som görs i Bålstas centrala delar. Detta medför att det kommer att bli svårt att få till den levande stadskärna som FÖP och planprogram för Bålsta centrum pekar ut.

Den spridda utvecklingen kommer också att innebära ett stort behov av parkeringsmöjligheter i Bålstas centrala delar. Detta medför att möjligheterna för att skapa en attraktiv stadsmiljö minskar. Möjligheterna för möten mellan människor och den känsla av trygghet som befolkade stadsrum ger försvåras också avsevärt.

Ekonomisk hållbarhet

Förtätning i Bålsta möjliggör för ett effektivt användande av teknisk infrastruktur. I övriga kommunen pekas flera andra utbyggnadsområden ut men då en tydlig prioritering saknas mellan de utpekade utvecklingsområdena antas utvecklingen i nollalternativet bli spridd. Den spridda bebyggelsen innebär en ineffektiv markanvändning som långsiktigt även innefattar stora kostnader för samhällsservice, bland annat stora kostnader för VA-utbyggnad. Med en spridd bebyggelse och segregerade stadsdelar, utan tillräckligt med attraktiva mötesplatser i stadskärnan, är möjligheterna att utnyttja invånarnas sociala kapital små. Det finns en risk att utvecklingen inte sker på ett hållbart sätt genom att projekt genomförs i oönskad prioriteringsordning, det kan bland annat få samhällsekonomiska konsekvenser. Konsekvenserna för hälsa och säkerhet bedöms också försämrade då bebyggelse kommer tillkomma i bullerutsatta lägen.

Stor andel jordbruksmark är utpekad för bostadsbebyggelse och verksamheter. Ur ett långsiktigt resurshushållningsperspektiv bedöms detta som mycket negativt.

Ekologisk hållbarhet

Nollalternativet pekar mot en mer spridd bebyggelse jämfört med planförslaget. Det ger mindre resandeunderlag, mindre fokuserade satsningar på kollektivtrafik och mindre möjligheter för utveckling av lokal service. Bilanvändandet bedöms därför bli stort och biltrafiken öka.

Den relativt spridda bebyggelseutveckling gör att stor andel naturmark tas i anspråk vilket medför en risk för att gröna strukturer och värden försvagas och byggs bort. Planförslaget pekar ut en fragmentering av grönstrukturen då viktiga samband kan tänkas skäras av utav den tydliga utvecklingen kopplat till stråk längs väg 263 och E18. Den spridda bebyggelsen gör det också svårt att koncentrera skötsel till strategiskt viktiga platser varför tillgången till rekreationsområden varierar mellan olika bostadsområden.

Flera områden är utpekade för utveckling och boende i strandnäralägen. Vidare exploatering kan komma att påverka miljö kvalitetsnormer för vatten negativt. Framför allt utbyggnaden av områden längs Stora och lilla Ullfjärden.

6 Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen fokuserar på att analysera sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenser av förslaget. Nollalternativ har bedömts separat.

Under avsnittet bedömning av mål och strategier bedöms Håbometoderna och kommunens strukturbild på ett övergripande plan.

I avsnitten Bedömning av social hållbarhet, Bedömning av ekonomisk hållbarhet och Bedömning av ekologisk hållbarhet bedöms planförslagets markanvändningskarta samt planeringsriktlinjerna.

6.1 Bedömning av mål och strategier

Nedan görs en bedömning av hur planförslaget med plankartan tillgodoser mål och strategier, det vill säga om den fysiska strukturen beaktar dessa.

Håbometoderna

Social hållbarhet

Håbometoderna Skapa stadsstruktur, Skapa gemenskap, Tillvarata det Håbospecifika och Tillvarata naturen identifierar olika åtgärder för att främja social hållbarhet inom kommunen. Fokus ligger särskilt på att skapa en stadsstruktur med blandade funktioner som uppmuntrar både flöden och möjlighet till möte, vilket bedöms som positivt utifrån möjligheten att både skapa en effektiv markanvändning och ökad attraktivitet. Genom gestaltning av offentliga rum ska attraktiva miljöer skapas med syfte att stärka kommunens identitet. Ytor för bilar ska ses som sekundära i stadsrummet, samtidigt som gång- och cykeltrafikanter prioriteras i tätortens centrala delar, vilket bedöms som mycket positivt. Nybyggnation avses som ett sätt för att komplettera och sammankoppla tätortens olika delar, vilket är positivt för en effektiv markanvändning.

Föreslagna åtgärder kan skapa en god påverkan på stadslivet i Bålsta centrala delar. Möjligheterna till möten mellan människor kan öka, liksom möjligheterna att uppleva trygghet i gaturum och allmänna platser. Till exempel målsättningen om att entréer och fasade ska vara levande mot gaturummet möjliggör för en ökad känsla av trygghet vilket är positivt ur ett jämställdhetsperspektiv. Då åtgärder fokuseras till Bålsta, blir effekten för kommunens andra orter och för landsbygden begränsad. Bålsta centrala delar kommer dock i större omfattning att kunna erbjuda samlade mötesplatser (torg, parker, affärsgator, bryggor etcetera) för alla kommuninnevanare när förslaget genomförs. Utbudet av service inom kommunen kommer att kunna öka.

För kommunens andra orter uttrycks inget behov av en liknande utveckling mot en mer sammanlänkad struktur och sådana förslag presenteras inte heller i ÖP. Detta skulle också endast ha en begränsad påverkan eftersom det tillskott av bebyggelse som föreslås i kommunens mindre orter är förhållandevis liten.

Kollektivtrafik, gång- och cykelvägar ska bidra till att koppla övriga delar av kommunen med utbudet av funktioner i Bålsta centrala delarna. Detta bedöms som problematiskt då avstånden mellan tätorten och andra delar av Håbo är för stort för attraktiva resor med cykel och kollektivturtätheten har svårt att konkurrera med bil. Stora investeringar och prioriterade insatser behöver göras för att möjliggöra detta.

Håbometoden Tillvarata naturen pekar ut en utveckling där grönstrukturen för rekreation samt folkhälsa ska tillgängliggöras. Värdefull tätortsnära natur ska värnas och gröna stråk utvecklas. Detta bedöms som positivt. Vid ianspråktagande av tätortsnära natur ska kompensationsåtgärder genomföras. Hur detta ska göras beskrivs inte.

Håbometoderna saknar tydlig vägledning för att styra strukturen mot rörelse till fots eller cykel, även om det uttrycks som mål. Detta är särskilt viktig kopplat till intentionen att

förtäta, framför allt i Bålsta, då det här finns stora möjligheter att gynna ett aktivare liv och folkhälsa.

Strandlinjen och strandområden viktiga för rekreation pekas ut som en viktig tillgänglighetsfråga. Metoderna beskriver vikten av att göra stränderna mer tillgängliga för alla, vilket skulle innebära en stark utveckling av kommunens identitet och attraktivitet.

Ett starkt idrotts- och föreningsliv samt ett gott företagsklimat pekas ut som unika värden i kommunen och som en viktig del för identitetsskapande. Utvecklingen inom kommunen ska samspela med dessa värden. Det framgår inte tydlig hur detta ska genomföras genom riktlinjer och prioriteringar. Det framgår inte heller tydligt på vilket sätt det speglas i markanvändningen.

Ekonomisk hållbarhet

Förtätningen och utvecklingen av tätorten framförs också som en del i arbetet med att främja den lokala ekonomin. De centrala delarna av Bålsta ska utvecklas med en tydligare och tätare stadsstruktur vilket ger underlag för en genomströmning av människor och ett ökat utbud av service med möjligheter att skapa arbetstillfällen och att generera skatteintäkter. Strategin fokuserar på Bålstas centrala delar och har en begränsad påverkan för kommunens andra orter eftersom det inte finns en tydlig utpekad strategi för att förstärka lokal ekonomi utifrån orternas olika förutsättningar. En attraktiv centralort och ett tillgängligt resecentrum kan dock till viss del stärka förutsättningarna för verksamheter också i de mindre orterna. Flera av metoderna väntas gynna en utveckling av kommunens identitet, inte minst den ökade tillgången till stränderna och det mer attraktiva stadslivet.

Socialt kapital främjas genom möjlighet att träffas i offentliga rum, som ger utrymme för engagemang, idéutbyte, nätverksbyggande och förverkligandet av initiativ. Det är otydligt hur strategin ska verkliggöras i mindre orter och hur det sociala kapitalet ska främjas där.

Målet att planera för en effektiv och fokuserad utveckling av bostäder och verksamheter i områden där infrastrukturinvesteringar redan finns, bedöms som positivt för samhällsekonomin. Kostnaderna för utvecklingen av nya bostäder utanför tätorten riskerar att kunna bli höga, där ett litet antal bostäder genererar höga kostnader för VA, gator, etcetera. Prioriterade områden bör därför pekas ut tydligt för att styra utvecklingen till dem lägena där de bidrar mest till hållbar utveckling. Kostnader för utveckling i knutpunkterna bör analyseras.

Landsbygdens resurser värnas för livsmedelsproduktion och besöksnäring.

Bostadsutveckling ska underordnats jord- och skogsbruk samt skyddsvärd natur.

Möjligheten att transportera sig på ett hållbart sätt ska utvecklas. Detta bedöms som positivt. Styrningen och prioriteringen av områden som ska utvecklas på landsbygden är svagt prioriterad, lokal service, mötesplatser etcetera bör stärkas även på landsbygden. Ett tydligare och skärpt fokus för utveckling av kollektivtrafiknoder på landsbygden behövs för att möjliggöra för hållbart resande.

Ekologisk hållbarhet

Utrymme för hållbara transportmedel (gång och cykel) prioriteras inom Bålstas centrala delar. I de övriga delarna av kommunen pekas en stark koppling genom väl utbyggd kollektivtrafik samt gång- och cykelvägnät ut som ett sätt att minska klimatpåverkan och nå målet om att bli en fossilbränslefri kommun. Detta bedöms som positivt men det krävs en tydlig strategi på kommunal nivå för att möjliggöra hållbara resande i kommunens mest perifera delar, såsom Skokloster. Det är viktigt att på ett övertygande sätt peka ut åtgärder som gör det möjligt att komma över trösklar för hög turtäthet och attraktiv kollektivtrafik. Annars riskerar bland annat en utveckling av stråket mot Skokloster att medföra en större andel personbilstransporter.

En ekosystemansats ska styra utvecklingen, vilket bedöms som positivt. Däremot ger planen möjligheter till förändrad markanvändning i särskilt värdefulla naturområden, där

deras värden dock ska uppmärksammas och kompenseras. Detta skapar en målkonflikt med den utpekade ekosystemansatsen. Strategier kring ekosystemtjänster och bevarande bedöms som otydliga. Höga naturvärden värnas i den framtida utvecklingen. Förslaget pekar på ett tydligt sätt ut hur dessa ska hanteras i planeringen. Detta bedöms som positivt. En liten risk kvarstår dock att områden med höga värden påverkas negativt.

Urbana ekosystemtjänster ska utvecklas inom kommunens alla delar. Håbometoden tillvarata naturen pekar ut vikten av en integration av den byggda och gröna strukturen.

Strukturbild

Strukturbilden pekar ut en enkärnig utveckling av kommunen där merparten av utvecklingen kommer att ske i Bålsta tätort. Detta möjliggör en komplettering av Bålsta tätort med ett ökat antal boende och verksamheter och en sammanlänkning av den fragmenterade stadsstrukturen. Det innebär förbättrade förutsättningar för ett mer levande stadsliv vilket bedöms som mycket positivt. Inom tätorten pekas gång- och cykel ut som prioriterade trafikslag vilket bedöms som positivt.

Skokloster och Mälaren pekas i strukturbilden ut som viktiga funktioner. En förbindelse mellan Skokloster och Knivsta kommer att behöva underbyggas av stora infrastrukturinvesteringar och kommer med största sannolikhet att innebära en vidare utveckling av Skokloster tätort. Skokloster tätort hyser funktioner och service redan idag som är viktiga för såväl orten som dess omland. Vid vidare utveckling kommer Skokloster med stor sannolikhet utvecklas till ytterligare en kärna, därför borde detta även i detta skede pekas ut med en större vikt också för att möjliggöra en förstärkt hållbarhet och utveckling av Skokloster som ort och komplement till Bålsta.

Transportsambanden som pekas ut i kommunen kopplar framför allt till vägtrafik även om spårtrafiken mot Stockholm och Enköping understryks som viktig. Det är otydligt vilka samband som finns redan idag och vilka som är utpekade som framtida behov för att stärkas upp ytterligare. Detta bör förtydligas för att säkerställa att insatser gör strategiskt rätt. Tydligare insatser för att stärka upp kollektivtrafiken utanför tätorten bör tydligt framgå, för att rikta utvecklingen mot ett mer inkluderande och jämställt och jämlikt transportsystem.

Utvecklingsstrategin brister i utpekandet av och utvecklingen av de gröna och blå värdena och sambanden. Mälaren pekas ut som en viktig funktion men det framgår inte med tydlighet hur det värdet ska hanteras eller prioriteras. Den gröna strukturen brister i sin konnektivitet, det vill säga är inte tillräckligt sammankopplad. Det finns därför en risk att både de gröna och blå värdena urvattnas. Grönstråket i kommunen är sammankopplat med Görvälnkilen som är en av Stockholms regionala kilar vilket ses som mycket positivt i ett regionalt perspektiv. Förgreningen av grönstrukturen är dock svag och borde förstärkas längs Mälarkusten och in i Enköpings kommun.

6.2 Bedömning av social hållbarhet

Identitet och kulturmiljö (MKB)

En plats identitet beror av dess karaktär rent geografiskt, landskapets former och naturmiljö men också i allra högsta grad av kulturella yttringar. Identitet skapas genom att människor relaterar till sin omgivning, detta hänger starkt ihop med hur historisk och nutida användning har präglat landskapet. Identitetsskapande element kan vara kulturhistoriska miljöer som berättar om platsens historia, geologiska landskapselement och uttrycksfull arkitektur men också levande kulturyttringar och aktiviteter (vilket behandlas vidare under Möten trygghet och lokalt engagemang).

Bedömning nuläge

Det finns väl bevarade kulturmiljöer i kommunen som berättar en historia, inte minst Skokloster slottsmiljö. Håbo som kommun saknar dock en tydlig identitet, vilket hämmar kommunens attraktivitet. Inflyttare har ofta en liten förankring till själva kommunen när de väljer att flytta hit.

Bedömning förslaget

Planförslaget pekar ut olika identitetsskapande strategier som förstärker kommunens karakteriserande landskap samt natur- och kulturmiljöer, såsom Mälaren, jordbruksmark och Skokloster.

Förslaget till ÖP beskriver utveckling av ny bebyggelse som potentiellt skulle kunna komma i konflikt med de värdefulla kulturmiljöerna, och riksintressena, vid Skohalvön med Arnö huvud samt Yttegran-Övergran. Om planens riktlinjer följs, bör dessa miljöer inte påverkas negativt.

Bålsta ska utvecklas med en småstadskaraktär med service och funktioner samlade. Detta bedöms som positivt för möjligheten att skapa en tydligare identitet av både Bålsta och kommunen som helhet. Motsvarande åtgärder saknas för Håbos mindre orter.

En planerad ökning av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar bedöms också som positivt.

Bevarande av jordbruksmark samt öppna landskap bedöms som positivt för att anknyta till kommunens historia och karakteriserande landskap. Riktlinjer är dock svaga när det gäller bevarande av jordbruksmark som inte klassas med högsta värdet, vilket innebär att det finns en risk att denna byggs bort. Detta bedöms som särskilt negativt för identitet och anknytning till kommunens historia.

Inriktningen mot att tillgängliggöra kommunens stränder bör kunna stärka identiteten.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapande av lokal och regional identitet genom att säkerställa och utveckla en god tillgänglighet till Mälarens stränder för allmänheten vid nybyggnation i strandnära lägen samt genom att sätta målpunkter och rörelsestråk vid tätortsnära strandstråk.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapande av lokal identitet och mötesplatser genom att utveckla fysiska och funktionella samband i Bålsta. Förtätning och kopplingar pekas ut mellan resecentrum och Bålsta centrum samt genom att omvandla Stockholmsvägen till en stadsgata och utveckla resecentrum och de centrala delarna av Bålsta samt skapa en småstadskaraktär längs stråket från Gamla Bålsta till Kalmarviken.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för bevarande av karakteriserande landskap genom att bevara den högst klassade jordbruksmarken samt kommunens öppna landskap. Riktlinjen bör tydligt peka ut avgörande enhet för beslut.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för skapandet av identitet genom att eftersträva variation i arkitektur och estetisk utformning i boendemiljöer, genom bevarande och vidareutveckling av värdefulla natur- och kulturområdens. Ökat utbud av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar i takt med befolkningstillväxten bedöms också bidra till en stärkt identitet. Styrning genom beskrivna riktlinjer bedöms dock som svag.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser i anpassningen av ny bebyggelse till landskapet och befintlig miljö, dock ganska svag styrning i formuleringen av riktlinje.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för identitetsskapande i relation till bevarande av jordbruksmark. Översiktsplanen pekar ut en ambition om att all jordbruksmark ska ses som värdefull och att jordbruksmarkens karaktärskapande egenskaper ska värnas. Riktlinjen för jordbruksmark pekar dock ut att endast jordbruksmark som ingår i den högsta klassen ska undantas exploatering. Detta medför risk för att jordbruksmark i de lägre klasserna riskerar att bebyggas, vilket i sin tur kan påverka jordbruksmarkens identitetsskapande negativt.

Påverkan riksintresse för kulturmiljövården, 3 kap. 6 § MB

Områden som berörs av riksintresse för kulturmiljövården är Skohalvön med Arnö huvud samt Yttergran-Övergran.

Inom riksintresse Yttergran-Övergran föreslås en komplettering av den nuvarande bebyggelsen. Tillkommande bebyggelse ska i utformning, storlek och omfattning anpassas till befintlig bebyggelse. Områdesbestämmelserna ska utökas kring de kulturellt värdefulla miljöerna.

Inom riksintresse Skohalvön med Arnöhuvud kommer viss utveckling att ske i form av LIS-område utpekad i Sänka och vid Skokloster slott. En färjeförbindelse pekas också ut vid Skokloster slott vilket medför ökad biläkning i slottsområdet och anläggning av färjeinfrastruktur.

Eftersom inga tydliga riktlinjer beskriver hur riksintresset ska hanteras vid utveckling av ovanstående områden riskerar detta att medföra märkbara negativa konsekvenser på riksintresse för kulturmiljövården.

Förslag till åtgärder

- Styrningen av riktlinjen behöver förstärkas genom att tydligt peka ut hur kultur- och naturmiljöer ska bevaras och beaktas.
- Tydliggör klassificeringen av jordbruksmark och uppdatera planeringsriktlinjen i enlighet med denna.
- Strategier och åtgärder för skapande av stadskaraktär i Håbos mindre orter, såsom Skokloster och Krägga/Stämsvik.

Möten, trygghet och lokalt engagemang

Platser där människor kan mötas är en förutsättning för folkliv och kontakt mellan invånare. En trygg miljö innebär att alla kan röra sig under alla tider på dygnet utan att känna rädsla. Ett lokalt engagemang i en stadsdel medför ett tydligare samband mellan en stadsdel och de människor som bor där och bidrar till att människor möts över olika grupper.

En väl sammanlänkad och orienterbar struktur, blandad bebyggelse, tillgång till mötesplatser och trygg stadsmiljö bidrar till att öka förutsättningarna för möten och engagemang.

Bedömning nuläge

Gatunätet i kommunen är relativt bra uppbyggt men strukturen förhindrar en effektiv kollektivtrafikförsörjning och bidrar till ett bilberoende. Bostadsområden är byggda som enklaver, vilket motverkar utbyte mellan människor från olika stadsdelar.

Arbetspendlingen från kommunen är stor vilket skapar en sovstad där rörelse i huvudsak sker på kvällen. Serviceutbudet är bra i centrala delarna av Bålsta men inte i övriga delar av kommunen.

Få mötesplatser och litet underlag för ett aktivt stadsliv dagtid.

Bedömning förslaget

Översiktsplanen ger goda möjligheter att skapa ett levande och attraktivt Bålsta centrum med trygga gaturum och platser som sammantaget kan fungera som mötesplats för hela kommunen. Förtätning av staden genom nybyggnation och nya funktioner, fokus på en mänsklig skala och orienterbarhet, bevarande av parker och gröna närmiljöer samt prioritering av gång- och cykelvägar bedöms som mycket positivt för att skapa en levande stad på en stor del av dygnets timmar. Barn står i fokus i skapandet av platser för rekreation, lek och aktivitet.

Risker finns dock att mötesplatser och variation inte skapas i kommunens mindre orter, då fokus ligger på Bålsta centrala delar. Det totala planerade tillskottet av nya bostäder och verksamheter är dock alltför litet för att kunna åstadkomma en märkbar förändring i fler orter än i Bålsta.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för utökad service och integration genom prioritering av nybyggnation med syfte att förtäta staden, och att utveckla service och målpunkter. Lokalisering av nya bebyggelser ska ske där tillgängligheten till samlade funktioner och målpunkter är god, därefter ska tillskottet bidra till att öka integration i stadsdelen samt möjliggöra utökning av service/funktioner.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser genom att planera nybyggda bostäder med maximalt 400 meter gångväg till kollektivtrafikplats. Riktlinjer gäller för både Bålsta tätort och övriga orter på landsbygd.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för tillgång till mötesplatser med kollektivtransport samt ökning av funktionsblandning med förstoring av utbudet av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar i takt med befolkningstillväxten. Planeringen bör ske så att befintliga brister i tillgång till mötesplatser tas hänsyn till och minskas. Gång- och cykelvägar bör också tas i hänsyn för att främja jämställt resande inom kommunen.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för skapandet av trygga gaturum och platser genom att prioritera gång- och cykelvägar vid nybyggnation samt att skapa ett sammanlänkat nät i nya och befintliga bostadsområden.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för att öka funktionsblandning samt ökad variation av mötesplatser inom Bålsta tätort genom lokalisering av företagsstödande tjänsteföretag samt skapandet och bevarandet av parker och naturområden i Bålsta centrala delar.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgång till mötesplatser för barn och ungdomar i den gröna närmiljön. De negativa effekterna av förtätning av gröna närmiljöer bör balanseras med en förbättrad tillgång till mötesplatser både vad gäller kvalitet och storlek/antal. Det är viktigt att fortsatt uppmärksamma jämställdhetsperspektivet vid utvecklingen av mötesplatser för ungdomar så att både pojkar och flickors behov tillgodoses.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för goda boendemiljöer för barn med utveckling av platser för rekreation, lek och aktivitet. ”Goda boendemiljöer” bör vidare förklaras/utvecklas mot målet att skapa trygga gaturum och platser. Tillgång till och tillgänglighet till dessa platser för barn och ungdomar är fortsatt viktigt att prioritera.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser genom att eftersträva för variation i arkitektur och estetisk utformning för att säkerställa en mänsklig skala och orienterbarhet i kommunens olika stadsdelar. Otydligt hur planeringsriktlinje kommer att verkliggöra på befintliga boendemiljöer.

Risk för märkbara negativa konsekvenser vid planering av nybyggda bostäder på landsbygd med max 1500 meter promenadväg till hållplats för kollektivtrafik eftersom detta avstånd inte främjar kollektivtrafikresor. Med detta avstånd riskerar tillgången till kommunens mötesplatser och målpunkter att bli dålig. Avståndet gynnar transporter med bil vilket exkluderar vissa grupper. Ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv är detta ett problem. Konsekvensen förstärks av att planförslagets prioritering av bebyggelselagen styrs av svagt formulerade riktlinjer.

Ingen bedömd påverkan för möjlighet till blandade mötesplatser i kommunens mindre orter då detta inte pekas ut i riktlinje på ett tydligt sätt. Möjlighet att skapa blandade mötesplatser också i kommunens mindre orter försvåras.

Förslag till åtgärder

- Komplettera riktlinjerna för skapande av blandade mötesplatser samt avstånd till dessa för både Bålsta centrala delar och kommunens andra orter.
- Komplettera riktlinjerna med avstånd till gröna närmiljöer, särskilt vid förtätning av stadsdelar så att tillgång till mötesplatser inte försämras i hänsyn till kvalitet, storlek, antal och lokalisering. Barn, äldre och personer med olika funktionsvariationer är i stort behov att ha möjligheter för park och grönska nära för att kunna tillgodose sitt behov av bostadsnära rekreation, där bedöms 300 meter som ett för långt avstånd. Rapporten Gröna områden i planeringen (Boverket) pekar ut en rekommendation om avstånd från bostaden till olika typer av natur som; Närpark 50 meter, lokalpark 200 meter och stadsdelsparken 500 meter.
- Formulera riktlinjer eller strategi för att kanalisera och prioritera utvecklingen så att tillkommande bebyggelse lokaliseras i lägen där den möjliggör för bästa hållbarhet.

Grönstruktur för rekreation (MKB)

En hållbar rekreativ grönstruktur karaktäriseras av tillgänglighet för människor, sammanhängande grönstruktur som möjliggör rörelse mellan olika områden och variation av rekreativa kvaliteter som kan ge rika upplevelser och många aktiviteter.

Bedömning nuläge

Mälaren omger Håbo kommun och det finns en stor tillgång till naturområden vilket ger goda förutsättningar för friluftsliv. Grönområden skapar barriärer mellan bostadsområden istället för att skapa mötesplatser och dessa områden är inte väl sammanlänkade med varandra.

Goda förutsättningar finns för grönstruktur, men de nyttjas inte fullt ut i dagsläget.

Bedömning förslaget

Planförslaget pekar inte ut en sammanhållen och förgrenad grönstruktur för rekreation. Ett stråk är tydligt utpekade och kopplar kommungränsen i söder till Skokloster i norr. Vandringsleden Upplandsleden pekas ut och kopplas ihop söderut in i Stockholms län vilket bedöms som positivt. Vidare beskriver förslaget en anslutning till Stockholmsregionens regionala grönstruktur, vilket är positivt. En vidare inventering av grönstrukturen kommer att göras under samrådet för att uppdatera översiktsplanen inför utställning.

Översiktsplanens intentioner om att förbättra och tillgängliggöra grönstrukturen i Bålsta tätort, med fler funktioner och koppling ner mot Mälaren bedöms som positivt. Samtidigt riskerar förtätningen av centralorten att innebära att tillgången till grönstruktur minskar. Detta bedöms som särskilt negativt för barn som är i behov av kortare avstånd.

Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för stråk kopplade till den regionala grönstrukturen då planförslaget föreslår en upprustning av stråk för att sammankoppla Upplandsleden med Stockholms regionala kil, Görvälnkilen.

Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för tillgång till rekreation och variation av rekreativa kvaliteter i Bålsta tätort då Gröna dalen utvecklas till stadspark med odlingar, stora öppna fält för olika aktiviteter, planteringar samt motionsspår samt då del av Bålstaåsen och Lillsjön pekas ut för fortsatt skydd.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser av att sammanlänka grönstrukturen för rekreation i Bålsta tätort. Med utvecklingen av Gröna dalen som ett grönt parkstråk som kopplar ner mot Mälaren. Från Bålstaåsen, genom Bålsta centrum ner till Gröna dalen går ett blågrönt stråk. Stråket ska skapa en koppling mellan åsen och Gröna dalen, samt i förlängningen Mälaren.

Möjlighet till märkbar positiv konsekvens då kontakten mot Mälaren och dess rekreativa möjligheter. Kopplingen förstärks genom ett blågrönt gångstråk som binder ihop centrum med Aronsborgsviken i Mälaren.

Möjlighet till små positiva konsekvenser på tillgången på tätortsnära natur och närhet till rekreationsområde då riktlinje pekar ut att närheten till närnatur inte ska överstiga 300 meter och rekreationsområde inom 2 kilometer. Riktlinjen är dock inte tillräcklig för att tillgodose behovet av park och gröna mötesplatser på kvartersnivå och för barn.

Risk för små negativa konsekvenser gällande tillgång till grönstruktur för rekreation utanför tätorten. Tillgängligheten till rekreativa värden på landsbygden lyfts inte i planförslaget om förtätning och komplettering sker angränsande orten finns risk för att tillgängligheten och tillgången minskar.

Risk för stora eller märkbara negativa konsekvenser för tillgången på närnatur riskerar att byggas bort. Många tätortsnära områden som pekats ut som skogar med socialt värde samt bostadsnäraskogar och grönområden av socialt värde kommer att ianspråkta för verksamhetsområden och kompletteringar gällande bostäder.

Risk för stora negativa konsekvenser gällande grönstruktur för rekreation och tillgången på tätortsnära skogar då förslaget pekar ut omvandling av Bålstaåsens norra delar till bostäder och vägdragning. Området är utpekade med höga sociala värden och är ett av få tätortsnära skogsområden. Området har naturstigar samt Upplandsleden som sträcker sig genom.

Påverkan på riksintresse för rörligt friluftsliv, 4 kap. 2 § MB

Håbo kommun har i ett antaget tematiskt tillägg från år 2016 som pekar ut fyra antagna och två möjliga LIS-områden. Fyra av dessa LIS-områden är inarbetade i planförslaget. Dessa är: Sånka, Skokloster tätort, Skokloster slott samt Övergran.

Påverkan av LIS-områdena är inte bedömt detaljerat i den här hållbarhetsbedömningen utan har gjorts i samband med tidigare utredningar som kommunen gjort. Ytterligare ett LIS-område, Ekilla, har i detta skede pekats ut men inte bedömts. Samtliga LIS-områden sammanfaller med områden som är utpekade med höga naturvärden i naturvårdsplanen. Övergran och Skokloster slott innefattas också av riksintresse för kulturmiljövården.

Påverkan på riksintresse för det rörliga friluftslivet bedöms inte påverkas i någon större uträkning. De LIS-områden som i huvudsak är utpekade kretsar främst kring att skapaanläggningar för att ytterligare tillgängliggöra strandområden för allmänheten.

Nyttillkommande bebyggelse på landsbygden föreslås främst tillkomma i befintliga orter och inom orternas nuvarande gränser. Detta kan komma att ha en positiv inverkan på tillgängligheten då kollektivtrafiken kan tänkas öka i områden viktiga för rekreation, till exempel till och från Skohalvön.

Påverkan på strandskydd

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Endast LIS-området i Skokloster tätort kan innefatta viss bostadsbebyggelse. Längs strandlinjen finns flera områden som är utpekade i Naturvårdsplanen med klass 3, högt naturvärde. Om strandpromenad anläggs kan dessa områden tänkas påverkas.

LIS-områdena bedöms inte påverka den allemansrättsliga tillgången till strandområdena negativt.

Områden söder om Bålsta tätort som omfattas av strandskydd är utpekade för utveckling. Vissa av dessa områden är idag redan ianspråktagna av industritomter. Vid detaljplaneläggning skulle strandskydd inom dessa områden återinträda. I de fall marken redan är ianspråktagen och det genom planläggning görs insatser för att tillgängliggöra strandmiljöerna, som tidigare på grund av verksamheterna inte varit tillgänglig, skulle detta kunna medföra positiva konsekvenser för allmänhetens tillgänglighet till Mälaren.

Förslag på åtgärder

- Komplettera riktlinje om avstånd till grönområde med tillgång till park och på kvartersnivå. Barn, äldre och personer med olika funktionsvariationer är i stort behov att ha möjligheter för park och grönska nära för att kunna tillgodose sitt behov av bostadsnära rekreation, där bedöms 300 meter som ett för långt avstånd. Rapporten Gröna områden i planeringen (Boverket) pekar ut en rekommendation om avstånd från bostaden till olika typer av natur som; Närpark 50 meter, lokalpark 200 meter och stadsdelsparken 500 meter.
- Tydliggör i karta vilka LIS-områden som är utpekade i planförslaget samt utred och konsekvensbedöm områdenas lämplighet för fortsatt utveckling.

Hälsa och säkerhet (MKB)

I ett hållbart samhälle utsätts invånarna inte för risker som kan äventyra deras hälsa eller säkerhet. En tät stadsstruktur har många fördelar men kan också ha negativa konsekvenser med bland annat ökat buller och försämrad luftkvalitet. Andra hälso- och säkerhetsaspekter som behöver beaktas vid planläggning är bland annat trafiksäkerhet, översvämningssproblematik, riskhantering, giftfria miljöer, klimatanpassning och strålning.

Bedömning nuläge

Luftkvaliteten är god i kommunen. Det finns goda möjligheter till ett rikt friluftsliv. Det saknas gång- och cykelvägar utanför Bålsta. Vägnetet är storskaligt, vilket gynnar biltrafiken och uppmuntrar till höga hastigheter.

Goda förutsättningar för god hälsa och säkerhet. Vägstrukturen kan dock innebära risk för olyckor.

Bedömning förslaget

Planförslaget beskriver en utveckling som främst sker i Bålstas mest centrala lägen. Detta är positivt i många avseenden men medför en del riskfaktorer kopplat till människors hälsa och säkerhet. Översiktsplanen pekar ut riktlinjer för att hantera flertalet av de utpekade riskerna gällande farligt gods, förorenad mark och översvämning. Förutsatt att riktlinjerna följs bedöms risken i dessa avseende att vara acceptabel.

Riskenivåer som kvarstår är risk för buller kopplat till både trafik och verksamheter, skred och ras och folkhälsa. Vid utveckling i utsatta lägen måste den höjda riskenivån hanteras med olika typer av åtgärder för att uppnå en acceptabel risknivå.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för de oskyddade trafikanterna då riktlinje pekas ut för att prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik. Samt säkerställa trafiksäkra skolvägar vid planering av nya förskolor, skolor samt bostadsområden. Detta bedöms som särskilt positivt ur ett barnperspektiv.

Risk för märkbara negativa konsekvenser gällande ljudmiljö för bostadsbebyggelse utpekad längs med E18 och Stockholmsvägen. Planen anger i löptext att gällande lagstiftning samt rekommendationer för buller alltid ska tillämpas. Eftersom utveckling i mycket bullerutsatta lägen pekas ut kommer en hälsosam ljudmiljö att vara svår att uppnå och en risk för att de mer tillåtande riktvärdena kommer att tillämpas vid bostadsbebyggelse.

Risk för märkbara eller små negativa konsekvenser på grund av störande verksamhetsbuller från verksamhetsområde Logistik Bålsta för intilliggande bostadsområden.

Risk för märkbara negativa konsekvenser kopplat till skred och ras. Flera områden pekas ut för utveckling/omvandling ligger inom områden med utpekad skredrisk. Riktlinje finns formulerad att beakta risken för skred vid nybyggnation inom områden utpekade enligt skredkarteringen eller i övriga områden där förutsättningarna för bristande markstabilitet finns. Riktlinjen bedöms inte som tillräckligt styrande för att hantera risken. I tätorten är det områden inne i Bålstas mer centrala delar samt områden längs Mälarkusten och vid Kalmarsand. Krägga/Stämsvik är också utpekad med förhöjd skredrisk. Hela Skoklosters östra kuststräcka är utpekad vilket omfattar Skokloster och Skokloster slott områden utpekade för utveckling, även Sånka och Lugnet innefattas av skredrisk. I Övergran är också stora områden utpekade för skredrisk.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för hälsa och säkerhet kopplat till riskavstånd för miljöfarlig verksamhet. Planförslaget pekar inte ut riktlinje för att hantera skyddsavstånd vid lokalisering av miljöfarlig verksamhet eller lokalisering av bostäder angränsande miljöfarlig verksamhet. Samtidigt pekar planen ut förtättningsområden som ligger angränsande eller inom riskavstånd för verksamhet.

Risk för märkbar negativ påverkan på människors hälsa p.g.a. extrema temperaturer och översvämningar vid ett förändrat klimat, eftersom kapaciteten för klimatreglering minskar. Grönytor viktiga för ekosystemtjänster för klimat- och vattenreglering riskerar att byggas bort vid förtätning. Med färre grönytor ökar risken för extrema temperaturer. Färre grönytor kan också innebära sämre möjligheter att hantera häftiga nederbördsflöden. Riktlinjer pekas ut för att anpassa ny bebyggelse till klimatförändringar. Dessa bedöms inte vara tillräckligt vägledande och skarpa för att undvika utpekad risk, den omfattar inte heller befintlig bebyggelse. Ingen riktlinje pekas heller ut för att hantera stora skyfall till exempel.

Möjlighet till acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet kopplat till transportled farlig gods (primär Stockholmsvägen, E18 och Mäljarbanan, sekundär Kalmarleden) då riktlinje

pekar ut åtgärder för att hantera risken genom riskanalys i senare skeden. Om riktlinjerna följs och utredningar och åtgärder genomförs bedöms en acceptabel risknivå kunna uppnås.

Möjlighet till acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet till förorenad mark. I översiktsplanens kartmaterial pekas förorenade områden ut riktlinje pekar ut åtgärder för att hantera risken vid bebyggelse genom utredningar och restriktioner för marklov i senare skeden. Om riktlinjerna följs och utredningar och åtgärder genomförs bedöms en acceptabel risknivå kunna uppnås.

Möjlighet till acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet kopplat till översvämning längs Mälaren. Enligt översiktsplanens riktlinjer ska rekommendationer tillämpas för lägsta grundläggningsnivå för ny bebyggelse vid Mälaren med hänsyn till risken för översvämning. Ny sammanhållen bebyggelse samt samhällsfunktioner av betydande vikt ska placeras ovan nivån 2,7 meter (RH2000) och enstaka byggnader av lägre värde ovan nivån 1,5 meter (RH2000). Om riktlinjerna följs och utredningar och riskbedömningar kan visa att riskerna sammankopplade med ett förändrat klimat och högre vattennivåer kan hanteras utan ökad risk för människor, viktiga samhällsfunktioner och övrig bebyggelse bedöms en acceptabel risknivå kunna uppnås. Riktlinjerna omfattar dock inte åtgärder för befintlig bebyggelses säkerhet.

Möjlighet till acceptabel risk för människors hälsa och säkerhet kopplat till elektromagnetiska fält. Svenska kraftnäts magnetfältspolicy ska följas.

Påverkan på miljökvalitetsnormer för luft, 5 kap. MB

Längs E18 och utmed Stockholmsvägen riskerar miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft att överstigas om åtgärder vid förtätning inte görs för att hantera detta. Riktlinje pekas ut där utredningar och åtgärder ska genomföras för att MKN inte ska överskridas. Om riktlinjen följs bedöms risken ligga inom acceptabel nivå.

Förslag till åtgärder

- Ta fram en ekosystemtjänstkartläggning som pekar ut viktiga områden att bevara och utveckla vid förtätning av Bålsta centrum.
- Komplettera riktlinje om avstånd till grönområde med tillgång till park och gröna mötesplatser på kvartersnivå. Barn, äldre och personer med olika funktionsvariationer är i stort behov att ha möjligheter för park och grönska nära för att kunna tillgodose sitt behov av bostadsnära rekreation, där bedöms 300 meter som ett för långt avstånd. Rapporten Gröna områden i planeringen (Boverket) pekar ut en rekommendation om avstånd från bostaden till olika typer av natur som; Närpark 50 meter, lokalpark 200 meter och stadsdelsparken 500 meter.
- Formulera riktlinje för att undvika risk för skred och ras: I områden utpekade med risk för skred och ras ska utredningar för att säkerställa att människors hälsa och säkerhet inte äventyras genomföras innan marklov ges.
- Formulera riktlinje gällande buller: Vid planläggning ska gällande lagstiftning samt rekommendationer för buller tillämpas, utredningar samt åtgärder för att säkerställa en god ljudmiljö ska genomföras.

6.3 Bedömning av ekonomisk hållbarhet

Lokal ekonomi och socialt kapital

Med lokala verksamheter inom ett område kan en mer levande stadsdel skapas, med större förutsättningar för småföretagande, personlig service och en lokal ekonomi. Lokal handel och service har en viktig roll i samhällsekonomin och kan bidra med arbetstillfällen och skatteintäkter. Samtidigt kan sociala nätverk utvecklas som kan utgöra en grogrund för nya lokala initiativ och entreprenörskap.

Goda förutsättningar för etablering av verksamheter ges när stadsstrukturen är väl integrerad med lokaler i strategiska och attraktiva lägen. Kundunderlag och genomströmning, variation i utbud av lokaler och platser för möten är avgörande hållbarhetsfaktorer när det gäller den lokala ekonomin.

Det sociala kapitalet är de livserfarenheter, den kunskap och utbildning människor bär med sig. I ett samhälle där människor möts och kan utbyta erfarenheter och delta i varandras sociala och affärsmässiga nätverk, kan det sociala kapitalet komma till sin rätt. I samhällen som lyckas utnyttja det sociala kapitalet, fungerar samhällsinstitutionerna effektivare och initiativen i den lokala ekonomin blir fler.

Bedömning nuläge

Det är god tillgänglighet till funktioner i Bålsta centrum och längs med Stockholmsvägen. Kommunen har låg arbetslöshet. Stadsdelarnas uppbyggnad i form av enklaver bidrar till en dålig genomströmning mellan olika stadsdelar. Kollektivtrafiken är bristfällig utanför Bålsta.

Bedömning förslaget

Översiktsplanen ger utrymme för ett stort antal nya verksamheter. Tre verksamhetsområden pekas ut och har lokaliserats längs med E18.

Det lokala underlaget för kommersiella verksamheter kommer att öka till följd av nya bostäder, men andelen besökare till kommunen kan också förväntas öka. Satsningar på utvecklad tillgänglighet för fotgängare och cyklister, ökar människors tillgång till lokal service och förutsättningar för lokala kommersiella verksamheter.

En större andel blandad stadsmiljö, med högre genomströmning av människor, medger fler kreativa miljöer och bättre möjligheter att såväl utveckla lokala nätverk som att ge utrymme för spontana möten mellan näringsidkare. Med en bättre sammankoppling mellan stadsdelarna, samt välutvecklade mötesplatser som lockar alla grupper av kommuninvånare, ökar möjligheterna att bygga breda nätverk, och bättre utnyttja det sociala kapital som finns hos olika grupper. Med bättre sammankopplingar ökar också tillgången till lokal service, till arbetsplatser och skolor. Det ökar tillgången till livschanser för främst resurssvaga grupper, vilket ger bättre chans till utveckling av dessa gruppers sociala kapital.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser då kommunens attraktivitet utvecklas. Översiktsplanens intention att skapa en mer funktionsblandad stadsmiljö med integrering av bostäder och verksamheter i Bålstas centrala delar där målpunkter och kollektivtrafiken är god skapar förutsättningar för ett mer aktivt och levande stadsliv. Detta skapar attraktiva lägen för serviceverksamheter. Kommunens ökade attraktivitet för boende, med goda boendemiljöer och en attraktiv grönstruktur, bidrar till möjligheten att etablera verksamheter där de anställda vill bosätta sig lokalt. Lokalisera företagsstödande tjänsteföretag framför allt i centrala delarna av Bålsta.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser på integration och möjligheten till utbyte av socialt kapital. Översiktsplanen pekar ut en utveckling av bostadsområden och möjlighet för människor mellan områden att mötas då riktlinje pekas ut för att tillkommande bebyggelse ska

sammanlänka och bygga bort barriärer mellan befintliga bostadsområden. Lokalisering av särskilda boenden och boenden med särskild service ska integreras i vanlig bebyggelse. Riktlinje pekas också ut för att i så stor uträkning det är möjligt placera bostäder för nyanlända i befintligt bostadsbestånd. Detta bedöms som positivt då det skulle främja integration. Riktlinjen borde kompletteras med att bostäder för nyanlända också ska placeras i kollektivtrafiknäraläge för att ytterligare främja integration och möten mellan människor.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för möjligheter att skapa stråk för att samla verksamheter, service och mötesplatser. Översiktsplanens markanvändningskarta pekar ut en koncentration av bebyggelseutveckling i Bålstas centrala delar och längs Stockholmsvägen. (Stadbyggnadszon 1 och 2). Flerfamiljshus kommer att tillkomma i Bålstas centrala delar vilket kommer att innebära ett ökat befolkningsunderlag. Detta medför ett ökat underlag för bibehållen och utvecklad service.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgång på olika boendeformer då riktlinjer pekar ut en variation av utformning, upplåtelseformer och utbud vid byggnation. En ökad blandning mellan upplåtelseformer medför både ett ökat underlag för bibehållen och utvecklad service samt för människor att tillgodose sina behov av olika typer av bostäder.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för tillgänglighet för gång- och cykel då gång- och cykelvägnätet ska sammanlänkas och prioriteras i centrala delar, stadsbyggnadszon och förändringszon 1 och 2. Risk finns för att integrering mellan stadsdelar, mellan centrala och de mer perifera delarna av Bålsta, inte får önskad effekt då de mer perifera delarna är fortsatt bilburna.

Risk för stora negativa konsekvenser för ett levande stadsliv då verksamhetsområdena vid trafikplats Dragelund samt Logistik Bålsta (som sträcker sig till E18) kan komma, om det inte säkerställs att de blir sällanköpshandel och verksamheter i dessa områden, att konkurrera med handeln i Bålsta centrum.

Förslag till åtgärder

- Tydligare illustrera utveckling av gång- och cykelvägar och hur de kopplar till befintligt gång och cykelnät för att förstå helheten och strukturen för gång- och cykel. Ta fram en prioriteringsordning över vilka åtgärder i gång- och cykelvägnätet som ska åtgärdas först.
- För att säkerställa att områden längs E18 inte etablerar dagligvaruhandel som kan komma att konkurrera med handel och service i Bålstas mer centrala delar kan riktlinje formuleras: Vid planläggning av verksamhetsområden (Dragelund och Logistik Bålsta) ska planbestämmelse som reglerar att tillkomsten av dagligvaruhandel inte möjliggörs (ex. Dagligvaru- och livsmedelshandel tillåts ej).

Långsiktig resurshushållning

Hushållning av mark ska på ett hållbart sätt möta behov av bostäder, kollektivtrafik, service m.m. En sammanhållen och samlad bebyggelse, med sammanhållet nät av gator, är samhällsekonomiskt mer försvarbar än en splittrad och utspridd. I den sammanhållna bebyggelsen är det lättare att anordna kostnadseffektiv infrastruktur för VA (vatten och avlopp) gator, cykelvägar, etcetera. Det är också lättare att använda marken effektivt, och undvika svårutnyttjade mellanrum. Det blir då lättare att anordna effektiva ekosystemtjänster integrerade i bebyggelsen. Med väl fungerande ekosystemtjänster, kan samhället spara stora kostnader för t.ex. dagvattenrening, luftrening, etcetera.

I den sammanhållna bebyggelsen är det också möjligt att anordna en effektiv kollektivtrafik, vilket ökar effektiviteten i resandet och minskar samhällets kostnader för biltrafik och för uppsökande service och vård. Med en splittrad och utspridd bebyggelse är det svårt att anordna kostnadseffektiv och tillgänglig service.

I den splittrade strukturen, med enklaver och återvändsgränder, är tillgängligheten till service och målpunkter låg. Det är också svårt att samutnyttja service mellan olika stadsdelar. Med stadsdelar i enklaver, med säck-gator, är det också svårt att på lång sikt bygga vidare på stadsstrukturen, eftersom stadsdelarna saknar kopplingar att bygga vidare på. Det leder till en fortsatt ineffektiv infrastruktur. Sammanhållen och tät bebyggelse är därför på många sätt samhällsekonomiskt effektiv.

Bedömning nuläge

Strukturen av bebyggelse och vägar består i Bålsta till stor del av satelliter med bristfälliga kopplingar mellan varandra. Strukturen är svår att försörja med god kollektivtrafik och gör biltransporter mer attraktiva än transporter till fots eller med cykel. Strukturen är gles, vilket ger upphov till mindre effektiva nät för bland annat vatten och avlopp. Stadsbygden är utformad så att grönytor i många fall har karaktär av "mellanrum" och överbliven mark, vilket minskar möjligheterna att använda dem som attraktiva grönområden med en mångfald av ekosystemtjänster.

Uppdelningen i avskilda stadsdelar innebär att den kommunala servicen inte så lätt kan samutnyttjas mellan de olika stadsdelarna, även om Bålsta har korta avstånd jämfört med många större orter.

Landsbygdens orter är utspridda och svåra att försörja med bland annat kollektivtrafik och kommunal service.

Det finns utrymme att förtäta i kommunen, vilket dock kan innebära att tätortsnära natur kan komma att byggas bort. Stadsdelar i Bålsta är dåligt sammankopplade. Kunskapen om den tekniska infrastrukturen är bristfällig.

Bedömning förslaget

Planförslagets huvudsakliga inriktning är att förtäta och komplettera i de centrala delarna av Bålsta nära både kollektivtrafik och service. Målsättningen pekas ut för att skapa en hållbar struktur där befintlig struktur läks samman med nya kompletteringar. I de mest centrala delarna av Bålsta kommer bebyggelsen vara högre och tätare. De gröna och blå kopplingarna kommer till viss del förstärkas men risk finns för att stora värden kan komma att byggas bort.

Andra risker är kopplade till hur utvecklingen kommer att realiseras; hur effektivt de kollektivtrafiknära lägena utnyttjas och hur kommer att grönstrukturen prioriteras. En fortsatt bilburen struktur utanför Bålstas mest centrala lägen riskerar att medföra en ineffektiv markanvändning då parkeringsytorna kommer att ta upp delar av de mest centrala lägena.

Intentionen att koppla samman Bålstas olika stadsdelar bedöms som mycket positiv. Sammankoppling inom befintlig bebyggelse är dock erkänt svår att genomföra i

praktiken. Om planförslaget kan leda till stegvis förbättringar i strukturen så att den blir mer sammanhållen och promenadvänlig, och undviker att nya projekt skapar ytterligare uppdelning, är detta mycket positivt för hållbarheten och kommer att bidra till en mer samhällsekonomiskt effektiv kommun.

På landsbygden är risken stor att de förväntade tillskotten leder till ökade samhällskostnader. Det planerade tillskottet av nya bostäder och verksamheter är för litet för att nå trösklar för god kollektivtrafik och service. Undantaget är Skohalvön, där utvecklingen kan väntas förstärka möjligheterna att utveckla service och kollektivtrafik på ett betydande sätt. Hållbara lösningar för VA på landsbygden kommer att bli kostsamma, fördelat på antalet tillkommande bostäder. Kommunala intäkter från utveckling av nya bostäder i Bålsta kommer att behöva användas för att bekosta infrastruktur till utvecklingen av bostäder på landsbygden. Det ställer höga krav på att tillskotten på landsbygden sker i lägen där de på lång sikt kan bidra till en hållbar utveckling.

Möjlighet till mycket stora positiva konsekvenser för effektiv markanvändning och effektivt nyttjande av tekniska system då en förtätning pekas ut i centrala lägen, detta möjliggör för en mer effektiv markanvändning och nyttjande av befintliga tekniska system.

Risk för märkbar negativ konsekvens kopplat till långsiktigt effektiv markanvändning då områden i centrala delar skulle kunna utnyttjas än mer effektivt exempelvis inom områden utpekade som stadsbygd zon 4, där stora områden inte kommer att genomgå någon större förändring utan innebära fortsatt småhusbebyggelse i enklaver.

Risk för märkbara negativa konsekvenser på grund av en ineffektiv infrastruktur för väg, gång- och cykel. Stora delar av Bålsta, utanför de mest centrala delarna, kommer fortsatt att upplevas som satelliter då gång- och cykelvägar samt vägar för fordon inte kommer att koppla integrerat till omkringliggande områden. Riktlinjerna som pekas ut för att hantera denna utmaning är inte tillräckligt styrande.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för landsbygdsutveckling då tydliga strategier för landsbygdsutveckling inte pekas ut. Detta riskerar att medföra att målsättningen om en levande landsbygd blir svår att nå och innebär att det föreslagna tillskottet av bostäder eventuellt inte bidrar på bästa sätt till landsbygdsutvecklingen.

Risk för stora negativa konsekvenser för tillgång till kollektivtrafik då markanvändningskartan pekar ut utveckling i Krägga/Ståmsvik samt ytterligare områden på landsbygden som kommer att bli svåra att kollektivtrafikförsörja med en effektiv och attraktiv kollektivtrafik.

Risk för stora negativa konsekvenser för ökad trafik intill Bålsta centrala delar genom utbyggnation av en anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 samt ökat behov av parkeringsytor vid stationen. Svårighet att skapa karaktär av stadsgata då saknas målpunkter för att locka besökare och skapa floder.

Risk för stora negativa konsekvenser på grönområden viktiga för ekosystemtjänster. Tätortsnära natur kommer att byggas bort i centrala delar utav Bålsta och skapa en mer fragmenterad och ineffektiv struktur för ekosystemtjänster. Inga områden i tätorten är utpekade som skyddad natur, även om del av Bålstaåsen samt Lillsjön ska utredas för skydd. Riktlinje möjliggör ingrepp i samtlig natur vilket medför stor risk för säkerställandet av ekosystemtjänster.

Påverkan jord och skogsbruk av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § MB

Risk för märkbara negativa konsekvenser kopplade till jordbruksmark då odlingsbar mark pekas ut för omvandling i tätorten. Ianspråktagandet av jordbruksmark motiveras i tätorten genom områdenas läge samt dess bidrag till en mer sammankopplad och integrerad

bebyggelsestruktur i Bålsta samt ett ökat underlag och förbättrade möjligheter för en effektiv kollektivtrafik och de hållbarhetsvärden som det medför.

Intentionen finns att bevara större delen av jordbruksmarken utanför Bålsta. En riktlinje finns formulerad för att säkerställa att markanvändningen i den högst klassade jordbruksmarken fortgår. Samt att ianspråktagande av övrig jordbruksmark ska undvikas om annan likvärdig mark kan användas och ska om så sker tydligt motiveras. Riktlinjen är vagt formulerad och det är oklart vilken klassning som avses. Risken finns därför att värdefull jordbruksmark går förlorad vid exploatering.

Påverkan riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § MB

Stora delar av kommunens vattenmiljö i Mälaren är av riksintresse för yrkesfiske. Hela Mälaren har pekats ut som riksintresse för yrkesfisket av Fiskeriverket på grund av områdets betydelse som fångstområde. Fiske som näring har idag en liten betydelse i kommunen. Kuststräckan har stor betydelse för fiskreproduktion, och ett flertal strandsträckor skyddas genom naturreservat och Natura 2000-områden. Planförslaget innebär en förtätning av Bålsta, till viss del Krägga/Stämsvik och Skokloster intill Mälaren, liksom en utveckling av tillgängligheten till stränderna. Åtgärderna riskerar att medföra negativ påverkan på stränder och vattenmiljö, men planens riktlinjer bedöms kunna hantera riskerna så att Riksintresse för yrkesfiske inte påverkas negativt.

Påverkan riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB

Håbo kommun berörs av riksintresse för totalförsvaret genom att flera anläggningars influensområden sträcker sig in i Håbo kommun. Riksintressena är: Ärna flygplats (influensområde), Veckholms skjutfält (influensområde), Arlanda flygplats (influensområde).

Håbo kommun pekar i riktlinje ut att samråd ska genomföras med försvarsmakten tidigt i plan- eller lovprocessen om planerade åtgärder innebär anläggande av höga objekt eller är lokaliserad i områden som omfattas av stoppområde för totalförsvaret. Riksintresset bedöms därför inte påverkas negativt.

Förslag till åtgärder

- Möjliggöra för kompletteringar av högre och tätare bebyggelse även inom områden utanför zon1 och zon 2.
- Formulera en tydligare strategi och prioritering av utveckling av Bålstas olika områden.
- Formulera en tydligare strategi och prioritering av utveckling av övriga orter och landsbygd.

Social trygghet och folkhälsa

En väl sammanhållen och sammankopplad bebyggelse, där det är lätt att röra sig till fots mellan stadsdelarna, ger en hög tillgänglighet till viktiga samhällsfunktioner som kommunal service, mötesplatser, skolor, arbetsplatser, fritidsaktiviteter, butiker, etcetera. En tillgänglig bebyggelse, med attraktivt nät av promenadbara gator och gångvägar, ger en rättvis och jämställd tillgång till samhällsfunktionerna, till samhällets "livschanser". I en bebyggelse med avskilda enklaver minskar tillgängligheten till samhällsfunktionerna, och därmed livschanserna, vilket främst drabbar de grupper som har minst resurser och minst utvecklade sociala nätverk. Med dålig tillgång till livschanser, ökar risken för utanförskap, med de kostnader för samhället detta medför. Samtidigt minskar möjligheterna att utnyttja det sociala kapitalet hos de mindre inkluderade människorna (deras erfarenheter, kunnande, utbildning, nätverk). En struktur med rörlighet och utbyte mellan områden ger större möjligheter också för resursstarka områden att bidra med ett socialt kapital till lokalsamhället. För detta krävs goda kopplingar till samhällsservice, kollektivtrafik och arbetsplatser. Erfarenheten visar att samhällen med hög delaktighet från medborgarna medför lägre sociala kostnader, men samtidigt genererar generellt fler affärsdrivande verksamheter. Det är också väl belagt att jämställdhet i samhället är samhällsekonomiskt lönsamt.

Tillgång till viktiga samhällsfunktioner och sammankopplade och gång- och cykelvänliga stadsdelar gynnar även folkhälsan.

Bedömning nuläge

Goda möjligheter till motion och rekreation samt relativt goda möjligheter till gång- och cykel inom Bålsta finns. Utanför Bålsta är gång- och cykelvägnätet bristfälligt. Förutsättningar för lokalt engagemang i närområdet är bristfälligt. Många mörka stråk som bör belysas existerar också. I kommunen finns många mörka stråk och baksidor som bidrar till att känslan av otrygghet är hög.

Samhällsservice finns framförallt i centrala delarna av Bålsta.

Bedömning förslaget

Översiktsplanen pekar ut en viljeriktning att länka samman stadsdelar, vilket skulle förbättra tillgången till samhällsservice, kommunikationer och livschanser. Uppgiften att länka samman är svår och skulle behöva studeras närmare och styras med tydligare riktlinjer för att bli riktigt framgångsrik. Utformningen av transportsystemet ska enligt planen utgå från de oskyddade trafikanternas perspektiv. Det kommer att öka tätortens "promenadbarhet" och öka möjligheterna för mindre resursstarka medborgare att nå service och målpunkter. Förbättrade förutsättningar för gång och cykel kan också förbättra folkhälsan. Tillgängligheten till och utbudet lek- och aktivitetsytor för barn och unga ska stärkas i de centrala delarna av Bålsta.

Risk finns att friytor för barn sammantaget minskar i och med en förtätning av centralorten. Risk finns också att en livsstil med bilberoende gynnas av fortsatt handelsutveckling i områden för bilburna resenärer. Utvecklingen på landsbygden bedöms riskera att fler människor blir beroende av bil för att nå service och målpunkter, eftersom tillskottet av nya bostäder är för litet för att påverka möjligheterna att utveckla kollektivtrafik eller service lokalt. Utvecklingen av Skohalvön bedöms dock kunna leda till utvecklad service och kollektivtrafik.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för tillgänglighet till mötesplatser i form av kultur-, fritids- och idrottsanläggningar i kollektivtrafikenära lägen. En lokalisering som möjliggör tillgänglighet i form av kollektivtrafik främjar olika gruppers möjlighet att tillgodose sina behov av olika typer av aktiviteter.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för folkhälsa då kommunens kommunikationer ska utformas utifrån de oskyddade trafikanternas perspektiv samt att ett sammanlänkat gång- och cykelnät ska säkerställas. Detta bedöms som mycket positivt ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser då översiktsplanen bidrar till att möjliggöra ett bredare utbud av bostäder. Översiktsplanen möjliggör en komplettering av bostadsutbudet med fler lägenheter och bostäder i Bålstas centrala delar. Ytterligare områden skulle kunna omvandlas och/eller utvecklas ytterligare. Flera av de utpekade bostadsområdena har bibehållen markanvändning här skulle potentialen kunna tas till vara i högre utsträckning.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser tack vare en mer sammankopplad struktur. Förtätning i Bålsta har potential att bygga samman dagens splittrade struktur i tätorten. Att sammanlänkade gång- och cykelförbindelser lyfts fram skulle kunna förbättra kopplingarna mellan olika områden i tätorten och därigenom förbättra utbytet mellan dessa.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser då utbudet av olika typer av lek- och aktivitetsytor för barn och unga utvecklas. Riktlinje pekas ut för utveckling av boendemiljöer med platser för rekreation, lek och aktivitet vid förtätning och kompletteringar. Det finns ett behov att förtydliga hur tillgång till aktivitetsytor räknas och skapas samt hur det ska anpassas till kommunens olika stadsstrukturförutsättningar samt att säkerställa att både pojkar och flickors behov möts.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för tillgången till friytor och närmatur framför allt för barn då grönytor riskerar att förtätas bort. Det finns en generell risk ur både ett folkhälso- och rättviseperspektiv då friytor för barn minskar. Förtätningen av Bålsta kan vara positivt ur ett stadsbyggnadsperspektiv med negativt om antalet ”mellanrum” och odefinierade ytor i tätorten minskar.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för folkhälsan då en fortsatt bilburen livsstil till viss del gynnas i översiktsplanen. Översiktsplanen pekar ut en riktning där tillgänglighet för gång-, cykel och kollektivtrafik ska förbättras. Samtidigt pekas en utveckling ut för infrastruktursatsningar för att möjliggöra bättre tillgänglighet för bil. När gång-, cykel och kollektivtrafik inte tydligt prioriteras framför bilen riskerar en fortsatt bilburen livsstil att fortgå. Markanvändningen pekar också ut en sådan utveckling i form av utveckling i såväl Krägga/Stämsvik som Skokloster.

Förslag till åtgärder

- Använd riktlinjer för friyta per barn kopplat till förskola och skola. Enligt Boverket kan ett rimligt mått utifrån antalet barn vara 40 m² friyta per barn i förskolan och 30 m² friyta per barn i grundskolan. Forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 m². På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov.
- Sociala utmaningar kan adresseras tydligare i förslaget. Mångfald när det gäller ålder, kön, etnicitet och trosuppfattning är en viktig sådan. Begreppen mångfald och öppenhet begränsas i förslaget till att omfatta funktionsblandning i den fysiska miljön.

Investeringsvilja och projektekonomi

En avgörande faktor för viljan att bygga bostäder är att det finns en identitet som kan locka bostadsköpare. Det finns också sju betydelsefulla stadsbyggnadskvaliteter som visat sig påverka fastigheters värde, vilket samtidigt påverkar viljan att investera och bygga bostäder; *Närhet till city, Närhet till spårstation, Tillgång till gång- och gatunät, Tillgång till urbana verksamheter, Tillgång till park, Närhet till vatten och Kvarterform*. Många av dessa kvaliteter har betydelse också för viljan att investera i verksamheter. Företag söker sig i allt större utsträckning till attraktiva livsmiljöer, för att kunna rekrytera personal med krav på attraktiva miljöer. Tillgången till spårstation utmärker sig som den allra viktigaste lokaliseringsfaktorn.

Projektekonomin i bebyggelseprojekt är beroende av exploateringskostnader, bl.a. för grundläggning i svåra lägen med risk för skred och översvämning. Den är också beroende av kostnader för infrastruktur, som kan hållas lägre i sammanhållen bebyggelse. I en sammanhållen bebyggelse med finmaskigt gatunät har man lättare att vara flexibel vad gäller etapper, än i tydligt avgränsade enklaver av bebyggelse.

En tydlig vision för att utveckla kommunens identitet, varumärke och hållbarhet, kopplad till en tydlig strategi för att genomföra visionen, ökar sannolikheten för att investerare ser en god affär i att investera i kommunen.

Bedömning nuläge

Håbo har ett bra strategiskt läge i regionen. Närheten till omkringliggande större städer samt till Mälaren med attraktiva miljöer är god. Ett bra föreningsliv och företagsklimat kan återfinnas här. Kollektivtrafiken inom kommunen är bristfällig och tillgängligheten till Mälaren likaså. Kommunen har ingen tydlig identitet.

Bedömning förslaget

Planförslaget pekar ut en ambition för att utveckla kommunens attraktivitet. Flera av de stadskvaliteter som påverkar efterfrågan på bostäder kommer att uppnås, framför allt i Bålstas centrala delar. Förslaget förväntas därför medföra en starkt identitet av kommunen, här spelar kopplingen till, samt tillgängliggörandet av, Mälaren en stor och viktig roll. Riskerna kopplade till översiktsplanens utpekade utveckling kopplar främst till genomförandet och risken för att identiteten av att vara en pendlarkommun förstärks då stora investeringar kommer att göras i förbättrad bilinfrastruktur.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser då flera viktiga stadskvaliteter utvecklas i tätorten.

Planförslaget pekar ut en inriktning där flera stadskvaliteter kommer att öka i stor uträkning. Tillgången till gång- och cykelnät, urbana verksamheter, park samt upplevelsen av närhet till spårstation och vatten bedöms öka i tätorten. Detta bedöms öka attraktiviteten samt betalningsviljan på bostäder, vilket hänger samman med investeringsviljan i olika projekt.

Möjlighet märkbara positiva konsekvenser då kommunens identitet utvecklas och stärks.

Översiktsplanen pekar ut en ambition om att stärka Håbos identitet. En utveckling av en mer stadsmässig struktur och täthet i de centrala delarna av Bålsta kommer skapa förutsättningar för en mer tydlig identitet som stad istället för förort. Den blågröna kopplingen ner mot Mälaren, som också kommer innehålla olika aktivitetsytor och mötesplatser, kommer att stärka kopplingen till Mälaren och stärka kommunen som en Mälarnära kommun.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för identitetskapande då kommunen som pendlingskommun med en bilburen struktur riskerar att förstärkas. Koppling till angränsande kommuner är positivt för den regionala utvecklingen, att stärka samband mellan Håbo och angränsande orter så som Enköping, Stockholm och Arlanda är

positivt i många avseenden. En risk finns dock att ett fortsatt fokus på det som ligger utanför kommunen, framför allt med god tillgänglighet med bil, kommer att fortsatt bygga på Bålstas identitet som pendlarkommun. Eftersom en fortsatt bilburen struktur pekas ut i många avseenden, med ökad biltillgänglighet till och pendlarparkeringar i Bålsta centrum, riskerar denna identitet att förstärkas.

Förslag till åtgärder

- Tydligare etappindelning av den utpekade utvecklingen skulle medföra en tydlighet gentemot såväl kommuninvånare som exploatörer.

6.4 Bedömning av ekologisk hållbarhet

Transportenergi

När boende har möjlighet att nå vardaglig service till fots eller via kollektivtrafik minskar behovet av resande vilket bidrar till ett mer hållbart levnadssätt.

Vårt behov av transporter bidrar till en stor del av våra samlade utsläpp av klimatgaser men har också andra negativa konsekvenser som buller och luftföroreningar. Trafiken medför även risker för människor och ett ökande behov av markytor för trafik. Det är angeläget att utveckla strukturen i våra städer så att den blir effektiv som möjligt genom att för det första minska behovet av transporter och för det andra välja energisnåla alternativ. När olika områden sammankopplas med varandra genom attraktiva, trygga och tillgängliga stråk får fler möjlighet och motivation att transportera sig på ett mer hållbart sätt både ur klimat- och hälsoperspektiv. En hållbar kollektivtrafik karaktäriseras av gena och prioriterade stråk med trygga hållplatser som är integrerade med viktiga mötesplatser och servicepunkter.

Bedömning nuläge

Kommunens gatunät uppmuntrar i stor utsträckning till höga hastigheter. Det råder ett stort bilberoende och stora ytor är avsatta för parkering i de centrala delarna av Bålsta. Det finns ett relativt väl utbyggt gång- och cykelvägnät i Bålsta. Stor arbetspendling ut från kommunen bidrar till att Bålsta uppfattas som en sovstad. Tillgången till lokal service, och möjligheterna att leva en stor andel av sitt liv lokalt utan transporter, är bristfällig utanför Bålsta tätort.

Bedömning förslaget

Planförslaget pekar ut en ambition av utveckla kommunens kommunikationer med fokus på oskyddade trafikanter, prioritering av gång- och cykelvägar, kollektivtrafiknära lokalisering av både verksamhet och bostäder och infogande av cykelparkering i Bålsta C samt andra huvudtransportnoder. Dessa åtgärder bedöms som mycket positiva för att åstadkomma kommunens mål att bli fossilbränslefri år 2050.

Risker finns dock att kommunens mindre orter inte kan försörja med kollektivtrafik på ett konkurrenskraftigt sätt gentemot bil. Ytterligare pendelparkering vid pendelstationen och andra viktiga hållplatser samt anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 innebär också en negativ påverkan för förutsättningarna för hållbara transporter, då andelen bilresor till och från Bålsta centrum bedöms öka då förutsättningarna för bilburna transporter underlättas. Stora parkeringsytor vid pendelstationen motverkar eftersträvd stadskvalité och stadsmässighet samt främjar bilresor mot Bålsta från kommunen olika delar.

Utpekat verksamhetsområde Logistik Bålsta kan skapa stor risk av en ökad andel varutransport, trängsel, koldioxidutsläpp och buller med stor påverkan på närliggande bostadsområden. Ett stickspår indraget i området möjliggör för hållbara godstransporter till och från området.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för hållbara samt säkrare resor genom att utforma kommunens kommunikationer med utgångspunkt i de oskyddade trafikanterna samt prioritering av gång- och cykelvägar vid nybyggnation. Det här främjar också grupper som inte har tillgång till eller kör bil vilket är barn och unga men också kvinnor i högre uträkning än män. Detta bedöms som positivt.

Märkbara positiva konsekvenser för främjandet av hållbara resor inom Bålsta tätorten och övriga orter genom att planera nybyggda bostäder med max 400 meter promenadväg till hållplats för kollektivtrafik samt genom att säkerställa tillgången till gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik vid bostadsbebyggning.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser med lokalisering av nya verksamhetsområden i goda kommunikationslägen (huvudvägar och kollektivtrafik). Särskild prioritering bör ges till kollektivtrafikförbund.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för hållbara resor genom att planera för cykelparkering vid stationen samt andra kollektivtrafiknoder om cykelresor tydligt prioriteras.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för öka möjlighet till hållbara resor inom Bålsta centrala delar genom förvandling av Stockholmsvägen samt skapande av stråket från Gamla Bålsta till Kalmarviken med prioritering av gång- och cykelvägar.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser för hållbara resor (G-C) inom kommun och mot grannkommuner genom utbyggnation av förbindelser på gamla banvallen, Bålsta – Ekill, Bålsta – Bro och Kalmarleden samt utvecklingen av ett grönt stråk i södra delen av Bålstaåsen mot Lillsjön och Görvälnkilen. Nya förbindelser bör också syfta att koppla samma samhällsservice inom kommunen.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för hållbara resor och transporter på landsbygd. Översiktsplanen pekar ut en riktning mot lokalisering av bostadsbebyggelse på landsbygd där tillgång till kollektivtrafik samt säkra gång och cykelanslutningar till kollektivtrafikhållplatser finns. Det maximala avståndet till hållplats pekas ut som 400 meter inom kommuns orter och 1500 meter för landsbygden. Styrningen mot lokalisering i kollektivtrafiknära lägen bedöms inte som tillräckligt stark på landsbygden och i dess orter. Avstånden är stora och turtätheten inte tillräckligt hög varpå risk finns för ökad bilpendling. En tydligare strategi och prioritering för vilka orter som skulle kunna utveckla tätare kollektivtrafik genom ökat befolkningsunderlag skulle behövas.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för skapandet av en stadsmässig struktur samt främjandet av hållbara resor genom att planera för flera pendlarparkeringar för bil vid Bålsta C samt andra kollektivtransportnoder. Risk för att stora ytor med ensidig funktion blir karaktärskapande och dominerar centrum vilket försvagar möjligheten att skapa ett levande centrum. Hela resans perspektiv saknas med målet att minska bilanvändning till pendelstationen samt att öka andel cykel- och kollektivtrafikresor intill.

Risk för märkbara negativa konsekvenser för ökad bilåkning i Skokloster slottsområde vid infogandet av förbindelsen över Skofjärden till Knivsta kommun. Risk för negativa konsekvenser för ökad biltrafik i Knivsta kommun kan förekomma samt behov av att anpassa vägsystem i grannkommun bör utredas.

Risk för stora negativa konsekvenser för ökad bilanvändning vid etablering av verksamheter vid Draget och Logistik Bålsta. Då ytterligare verksamheter och i viss uträkning handel pekas ut i Draget ökar risken för en ökad andel resor med bil till och från området.

Risk för stora negativa konsekvenser för ökad andel lastbilar på E18 samt kommunala vägar mot verksamhetsområdet Logistik Bålsta. Stickspåret till järnvägen försörjer inte hela det utpekade området. Omlastning från och/eller till järnväg/lastbil kommer också att ske.

Risk för stora negativa konsekvenser för ökad biltrafik intill Bålsta centrala delar genom utbyggnation av en anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 samt ökat behov av parkeringsytor vid stationen. Svårighet att skapa karaktär av en stadsgata då målpunkter som lockar besökare saknas.

Påverkan på riksintresse för kommunikationer, 3 kap. 8 § MB

I Håbo omfattas riksintresse för kommunikationer E18, Mäljarbanan, väg 912 samt farled 925 i Mälaren.

Översiktsplanen föreslår en utveckling av ny bebyggelse i anslutning till såväl Mäljarbanan och E18. Riktlinje pekas ut för att genomföra samråd med berörd myndighet vid planering inom skyddsavstånd för järnväg och väg samt för åtgärder som kan påverka sjöfarten på farled. Riksintresse för kommunikationer bedöms därför inte påverkas av planförslaget.

Förslag till åtgärder

- Utredning på prognos av ökning av varutransport/lastbilar vid utbyggnation av logistiksområde.
- Utredning av effekter av anslutningsväg mellan Bålsta C och E18 på minskad biltrafik längst Stockholmsvägen.
- Utredning av avlastning på Stockholmsvägen med utpekade anslutningsväg mellan Kraftleden och Kalmarleden.
- Riktlinjer för utbyggnation av G-C samt säkra vägar för barn och oskyddade trafikanter för hela kommuner
- Utredda möjlighet att införa beteendepåverkande åtgärder såsom samåkning, bilpool och mobility management.
- Cykelplan med utpekade kompletteringar av G-C vägar med syftet att skapa en sammanhängande struktur.

Kretsloppssystem och miljöteknik

I ett hållbart samhälle är energianvändningen låg och klimatpåverkande utsläpp och andra utsläpp minimeras. Resursförbrukningen inordnas i hållbara kretslopp för material, vatten och näring, helst på en lokal skala för att i så stor utsträckning som möjligt minska behovet av transporter. Våra beteenden och vanor och hur dessa påverkar vår miljö och omgivning måste uppmärksammas för att vi ska kunna uppnå mer hållbara system.

Bedömning nuläge

Det pågår en planerad förtätning av Bålsta centrum för att skapa mer bostäder och service. Det finns en relativt bra avfallshantering av hushållsavfall. Stor andel av hushållen är anslutna till det kommunala vatten- och avlopps nätet.

Överlag är kretsloppssystemen goda i kommunen.

Bedömning förslaget

Den utbyggnad av storskaliga lösningar för kommunalt vatten och avlopp som planeras kan ses som relativt hållbara. Fjärrvärme med biobränsle och överskottsvärme från industrin är positiv ur hållbarhetssynpunkt. Översiktsplanen saknar däremot uttalad ambition kring hållbar elförsörjning och hur ny bebyggelse ska vara hållbar och energieffektiv. Kommunens avfallssystem är transportintensivt då det bygger på regionala lösningar.

Kommunens blåstruktur är starkt sammanlänkad med den regionala skalan i och med Mälaren och dess värden för såväl dricksvattenförsörjning, naturvärden som rekreativa värden. Det finns förslag på ett vattenskyddsområde i Prästfjärden med syfte att skydda dricksvattentäkter mot påverkan från olika verksamheter.

Möjlighet till stora positiva konsekvenser för den kommunala (och regionala) dricksvattenförsörjningen från Mälaren. Förslaget vattenskyddsområde, möjligheter till förbättrad dagvattenhantering, fler anslutna till kommunalt VA.

Möjlighet till märkbara positiva konsekvenser då förändringsområden är koncentrerad till befintliga reningsverk och en stor andel är anslutna till kommunalt VA. Även inventering av enskilda avlopp påbörjad och krav har ställts på förbättringsåtgärder.

Risk för märkbara negativa konsekvenser då kommunens avfallsbaktering är transportintensiv. Kommunen är beroende av ett regionalt omhändertagande av avfall vilket är transportintensivt. Det finns förslag på utbyggnad av återvinningscentral och återvinningsstationer i viktiga kommunikationsstråk. Det finns dock ingen utpekad ambition eller riktlinje för att sluta kretsloppen lokalt genom en lokal hantering av avfall inom kommunen.

Risk för stora negativa konsekvenser då översiktsplanen saknar styrande riktlinjer för utveckling av hållbar elproduktion. Fjärrvärme är bara delvis utbyggd i Bålsta och det saknas riktlinjer för utbyggnad. Riktlinjerna för förnybar energi är vagt formulerade där förnyelsebar energi ska eftersträvas vid nybyggnation. Det finns inte utpekad riktlinje för att öka andelen solenergi- och vindkraftsanläggningar. Underlag är dock framtagna genom interaktiv solkarta samt regler för bygglovshantering avseende solenergianläggningar. Kommunen har även utfört utredning och pekat ut områden lämpliga för medelstora vindkraftverk (maximalt 100 meter höga).

Risk för stora negativa konsekvenser då översiktsplanen saknar styrande riktlinjer för hållbart byggande. Översiktsplanen pekar inte ut en tydlig styrning mot ett hållbart byggande. En riktlinje är framtagen för att minimera nybyggnationens påverkan på miljön genom att eftersträva ett miljöanpassat byggande avseende materialval, energilösningar samt resursförbrukning. Formuleringen i riktlinjen skulle behöva skärpas för att tydligare styra mot en hållbar utveckling.

Förslag till åtgärder

- Ta fram konkreta riktlinjer för energieffektivisering, att öka andelen förnyelsebara energikällor, exempelvis x antal vindkraftverk per år, andel befintliga byggnaders hustak med solceller, egen biogasanläggning, utbyggnad av fjärrvärmenätet osv.
- Skärp och tydliggör riktlinjer för miljöanpassat byggande.
- Utarbeta riktlinjer för dagvattenhantering tydligt kopplade till miljökvalitetsnormerna för vatten.

Grönstruktur för ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla de varor och tjänster som produceras av jordens ekosystem, både de vilda och de mänskligt påverkade. En hög biologisk mångfald är grundläggande för att ekosystemen ska vara motståndskraftiga på lång sikt, för detta krävs utrymme för många olika typer av biotoper och spridningssamband mellan dem. För den översiktliga grönstrukturen är det också särskilt viktigt att lyfta ekosystemens producerande tjänster i form av jordbruk och skogsproduktion samt deras reglerande funktion för klimat.

Bedömning nuläge

Kommunen består av flera värdefulla naturområden med hög biologisk mångfald. Håbos landskap präglas av jordbruksmark och utgör en viktig näring i kommunen. Andra intressen, som exempelvis exploatering, skogsavverkning och ett allt för intensivt jordbruk, kan hota och påverka värdefulla naturområden negativt.

God grönstruktur utifrån ett ekosystemperspektiv, som dock kan hotas vid framtida utveckling.

Bedömning förslaget

Översiktsplanen pekar inte ut en sammanhållen grönstruktur för ekosystemtjänster. Eftersom kommunen präglas av stora barriärer i form av såväl E18, järnvägen och jordbrukslandskap skulle en tydligare och starkare grönstruktur behöva pekas ut. Det gröna stråk som är utpekade kopplar till Görvälnkilen ses som positivt. En vidare inventering av grönstrukturen kommer att göras under samrådet för att uppdatera översiktsplanen till utställning.

Planförslaget föreslår en starkt grönblå koppling från Bålsta centrala delar ner mot Mälaren vilket bedöms som positiv. Samtidigt pekar förslaget ut en förtätning av tätorten som medför risk för att områden viktiga för bevarandet av ekosystemtjänster och för produktiv jordbruksmark byggs bort.

Förslaget medför en risk för att höga naturvärden och områden riskerar att byggas bort, vilket skulle få negativa konsekvenser för grönstrukturen för ekosystemtjänster.

Möjlighet till märkbar positiv konsekvens för grönstruktur för ekosystemtjänster i Bålsta tätort då åtgärder för att sammanlänka grönstrukturen i tätorten pekas ut. Ett blågrönt stråk ska koppla från Bålstaåsen, genom Bålsta centrum ner till Gröna dalen. Stråket ska skapa en koppling mellan åsen och Gröna dalen, samt i förlängningen Mälaren. Grönytorna pekas ut för att ges flera såväl gröna som blå funktioner så som dagvattenhantering och odling.

Möjlighet till märkbar positiv konsekvens för påverkan på höga naturvärden då del av Bålstaåsen och Lillsjön pekas ut som skyddad natur.

Möjlighet till liten positiv konsekvens för den regionala grönstrukturen då stråk är utpekade för att koppla till Görvälnkilen i Stockholms län. Stråket är förhållandevis smalt och är illustrerat genom områden utpekade för förändringsområde – verksamhet samt förändringsområde – odefinierat.

Risk för små negativa konsekvenser för områden med höga naturvärden. Översiktsplanen pekar ut tydliga riktlinjer för hur områden med höga naturvärden ska hanteras vid utveckling och exploatering. Naturvårdsplanen ska ligga till grund för bedömning och inga områden utpekade som skyddade ska ianspråkta. Områden med höga naturvärden ska om de i ianspråkta kompenseras.

Risk för märkbara negativa konsekvenser då tätortsnära jordbruksmark bebyggs och styckas upp. Översiktsplanens förtätning innebär att tätortsnära jordbruksmark kommer att beröras av utvecklingsplanerna. Det minskar möjligheterna till lokal odling, lokala kretslopp och lokal försörjningssäkerhet. Riktlinje i översiktsplanen pekar ut att jordbruksmark av högsta klass inte ska bebyggas, om samma resultat går att uppnå på annan plats.

Risk för stor negativ konsekvens för konnektiviteten i den kommunala grönstrukturen. Markanvändningskartan pekar inte ut en sammanhållen och förgrenad grönstruktur vilket gör att sambanden och funktionen hos ekosystemen kan försämrats, framför allt i en så expansiv region. Förtätningen av Bålsta tätort riskerar också att medföra att grönytor viktiga för ekosystemtjänster förtätas bort. Det gäller tjänster som klimatreglerande grönytor (buffrar temperatur), luftrenande vegetation, biotoper för pollinatörer och skadedjursreglerande arter.

Risk för stor negativ påverkan på grönstrukturen för ekosystemtjänster i Bålsta tätort samt kommunen i helhet. Värdefulla områden i tätorten pekas ut med ändrad markanvändning. Den utpekade vägdragningen över Bålstaåsen kommer att innebära ett stort ingrepp i värdefull natur samt går rakt igenom den gröna kopplingen ner mot Görvälnkilen.

Tätortsnära natur kommer att byggas bort i centrala delar utav Bålsta och skapa en mer fragmenterad och ineffektiv struktur för ekosystemtjänster.

Påverkan på riksintressen för naturvärden, 3 kap. 6 § MB

Risk för mycket stor negativ påverkan på riksintresse för naturvärden. LIS-område Ekilla omfattas av riksintresse för naturvärden. Översiktsplanen pekar på ett otydligt sätt ut hur områdets med höga naturvärden ska hanteras. Utredningar ska göras i senare skeden. Utpekandet av LIS-område Ekilla strider mot kommunens egna riktlinjer där områden utpekad som skyddad natur inte ska ianspråkats.

Påverkan på naturreservat, 7 kap. 4 § MB

Risk för mycket stor negativ påverkan på naturreservat. LIS-område Ekilla omfattas av naturreservat. Översiktsplanen pekar på ett otydligt sätt ut hur områdets med höga naturvärden ska hanteras. Utredningar ska göras i senare skeden. Utpekandet av LIS-område Ekilla strider mot kommunens egna riktlinjer där områden utpekad som skyddad natur inte ska ianspråkats.

Påverkan på Natura 2000-områden (Särskilda skyddade områden), 7 kap. 27-29 §§ MB

Risk för mycket stor negativ påverkan på Natura 2000-område då LIS-område Ekilla omfattas av Natura 2000-område Ekillaåsen samt angränsar till Natura 2000-områdena Stora och Lilla Ullfjärden. Översiktsplanen pekar på ett otydligt sätt ut hur områdets med höga naturvärden ska hanteras. Utredningar ska göras i senare skeden. Utpekandet av LIS-område Ekilla strider mot kommunens egna riktlinjer där områden utpekad som skyddad natur inte ska ianspråkats.

Natura 2000-områden: habitatdirektivet

Risk för mycket stor negativ påverkan på Natura 2000-område med arter och/eller naturtyper förtecknade i Habitatdirektivet då LIS-område Ekilla omfattas av Natura 2000-område Ekillaåsen samt angränsar till Natura 2000-områdena Stora och Lilla Ullfjärden. Översiktsplanen pekar på ett otydligt sätt ut hur områdets med höga naturvärden ska hanteras. Utredningar ska göras i senare skeden. Utpekandet av LIS-område Ekilla strider mot kommunens egna riktlinjer där områden utpekad som skyddad natur inte ska ianspråkats.

Natura 2000-områden: fågeldirektivet

Område som omfattas av Natura 2000-område (fågeldirektivet) är Hjälstaviken. Ingen bedömd påverkan på Natura 2000-området.

Påverkan på djur- och växtskyddsområden, 7 kap. 12 § MB

Område som omfattas av djur- och växtskyddsområde är Hjälstaviken. Området är utpekad med hänsyn till fågellivet. är utpekad som djur- och växtskyddsområde med hänsyn till fågellivet. Ingen bedömd påverkan på djur- och växtskyddsområdet.

Förslag till åtgärder

- Naturvårdsplanekartan bör kompletteras med de skyddade områdena för att tydliggöra helheten över områden med höga naturvärden.
- I markanvändningskartan borde en ytterligare markanvändningskategori pekas ut med skyddsvärda områden, områden inventerade i Naturvårdsplanen (minst klass 1-2). Ett förtydligande bör göras för att tydliggöra hur dessa ska hanteras vid planering.
- En grönstrukturplan skulle med fördel hantera frågor kopplade till naturvård, rekreation och kulturmiljövärden för att på ett tydligt sätt samla värden kopplade till de gröna miljöerna samt ge vägledning i fortsatt planering.
- Utred och konsekvensbedöm Ekillas lämplighet som LIS-område.

Blåstruktur för ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla de varor och tjänster som produceras av jordens ekosystem, både de vilda och de mänskligt påverkade. För den översiktliga blåstrukturen är det särskilt viktigt att lyfta den biologiska mångfalden i värdefulla vattenbiotoper, möjligheterna till produktion av dricksvatten, ekosystemens vattenrenande och reglerande funktion samt status för matproduktion och fiske.

Bedömning nuläge

Håbo kommuns närhet till Mälaren med attraktiva miljöer är god. Tillgången till grönytor för rening av dagvatten samt flödesreglering är god. Problem med övergödning och miljögifter förekommer i kommunens vattenförekomster. Nybyggnation riskerar att innebära en ökad belastning på vattenförekomsterna samt hota strandskyddet.

Bedömning förslaget

Riktlinjer anger att vattenmiljöer ska bevaras och utvecklas och att förbättringsåtgärder avseende vattenkvaliteten vid nybyggnation ska ske där det är möjligt. Ett flertal värdefulla vattenmiljöer är redan skyddade i form av Natura 2000-områden och Lillsjön och delar av Bålstaåsen föreslås bli naturreservat. Planförslagets strategi att fokusera utvecklingen kring tätorten är på många sätt hållbar, men medför oundvikligen svårigheter att hantera dagvatten från en större andel hårdgjord mark, en minskad andel naturmark och i direkt anslutning till Mälaren. Planförslaget innehåller dock ett blågrönt stråk mellan Bålstaåsen och Gröna dalen som ska inkludera dagvattenhantering, men oklart om dimensioneringen är tillräcklig för hela tätorten.

Utvecklingen intill Mälärstränder riskerar att skada värdefulla strandmiljöer och ställas i konflikt med strandskyddet. Höga biologiska värden i strandmiljöer ska dock premieras över tillgänglighet. Kapaciteten i dagens kommunala vatten- och avloppssystem är begränsad och stora framtida investeringar planeras. Kapaciteten ska utgöra en avgörande faktor vid bedömning av nya utvecklingsområden. En övergripande VA-plan ska tas fram.

Förslaget medför en risk för att höga naturvärden och lagskyddade områden riskerar att byggas bort, vilket skulle få stora negativa konsekvenser för grönstrukturen för ekosystemtjänster.

Kommunens blåstruktur är starkt sammanlänkad med den regionala skalan i och med Mälaren och dess värden för såväl dricksvattenförsörjning, naturvärden samt rekreativa värden.

Det finns förslag på ett vattenskyddsområde för Bålsta tätort (Prästfjärden) med syfte att skydda dricksvattentäkter mot påverkan från olika verksamheter. Även ytterligare vattenskyddsområden för Skokloster ska upprättas. Bålsta tar sitt råvatten från Prästfjärden och Skokloster från Skofjärden. Grundvatten används till enskild dricksvattenförsörjning.

Möjligheter till stora positiva konsekvenser för vattenvärden i Lillsjön. Lillsjön med omgivande höga naturvärden planeras bli naturreservat. Det finns dock odefinierat förändringsområde i nära anslutning till området som kan påverka Lillsjön.

Möjlighet till märkbar positiv konsekvens för blåstruktur för ekosystemtjänster i Bålsta tätort då åtgärder för att sammanlänka grön- och blåstrukturen från Bålstaåsen, genom Bålsta centrum ner till Gröna dalen i ett blågrönt stråk. Stråket ska skapa en koppling mellan åsen och Gröna dalen, samt i förlängningen Mälaren och dagvattenhantering.

Möjligheter till märkbara positiva konsekvenser om fler busbäll ansluts till kommunalt vatten och avlopp. Fler anslutna till kommunalt VA bidrar på sikt med minskat läckage av främst

närsalter till Mälaren. Kapaciteten i vatten- och avloppssystem ska vara en avgörande faktor vid bedömning av nya utvecklingsområden.

Risk för små negativa konsekvenser för vattenmiljö i Mälaren kopplat till utveckling av strandnära lägen. Flera områden pekas ut för utveckling i strandnära lägen, främst i Skokloster och Krägga/Stämsvik och som ansluter till befintligt VA. Kapaciteten i vatten- och avloppssystem ska vara en avgörande faktor vid bedömning av nya utvecklingsområden. Omvandlingsområdet i söder, från fritidshus till permanentboende kan dock påverka vattenmiljön i Mälaren. Talltorp är inte anslutet till kommunalt VA.

Risk för stora negativa konsekvenser för vattenmiljö i Mälaren kopplat till utveckling av Bålsta. Inom tätorten planeras en omfattande förtätning och komplettering av bostäder och verksamheter. Samtidigt finns begränsade ytor för hantering av dagvatten och reglering av häftiga flöden, där närheten till Mälaren också innebär att många dagvattenflöden har korta sträckor där åtgärder ska vidtas. Planförslaget innehåller dock ett blågrönt stråk mellan Bålstaåsen och Gröna dalen som ska inkludera dagvattenhantering, men oklart om dimensioneringen är tillräcklig för hela tätorten. Riktlinjer anger att lokalt omhändertagande av dagvatten ska tillämpas vid nybyggnation samt att dagvattnet ska nyttjas som en resurs vid utveckling av tätortsnära miljöer.

Påverkan på strandskydd 7 kap.13-15 §§ MB

Det finns en liten risk för påverkan på biologiska värden knutna till strandskyddade områden då viss bebyggelse och anläggningar planeras i strandnära lägen. Höga biologiska värden i strandmiljöer ska dock premieras över tillgänglighet. För bedömning av påverkan från LIS-områden – se grönstruktur för rekreation.

Påverkan på miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten, 5 kap. MB

Liten risk för negativ påverkan för vattenvärden i övriga ytvattenförekomster samt i grundvattenförekomster. Kommunen har nio ytvattenförekomster som samtliga är sund eller viker till Mälaren. Det finns liten risk för negativ påverkan på ytvattenförekomster Mälaren-Stora Ullfjärden, Mälaren-Skofjärden, Mälaren-Gorran, Mälaren-Lårstaviken, Mälaren-Ekolen, Mälaren-Gripsholmsviken, Hjalstaviken med öka exploatering. Mälaren-Prästfjärden föreslås bli vattenskyddsområde. Förbättringsarbete krävs för samtliga ytvattenförekomster, för ekologisk status och/eller kemisk status. Kommunen har även tre grundvattenförekomster. Det är idag god kvantitativ status och god kemisk status för grundvattenförekomsterna Uppsalaåsen-Fredrikslund, Vreta-Bålsta och Hagalund-Eknäs. En viss risk finns för negativ påverkan på grundvattenförekomsten vid Bålstaåsen från bebyggelseutveckling där.

Risk för stor negativ påverkan för vattenvärden i Lilla Ullfjärden. Ytvattenförekomsten Lilla Ullfjärden riskerar att påverkas negativt av förändringsområdet Åsen genom risk för negativ påverkan på den ekologiska vattenstatusen samt ökad svårighet att uppnå god ekologisk status till år 2021. Lilla Ullfjärden har idag otillfredsställande ekologisk status och god kemisk status.

Påverkan på Natura 2000-områden (Särskilda skyddade områden), 7 kap. 27-29 §§ MB

Risk för mycket stor negativ påverkan på Natura 2000-område då LIS-område Ekilla omfattas av Natura 2000-område Ekillaåsen samt angränsar till Natura 2000-områdena Stora och Lilla Ullfjärden. Översiktsplanen pekar på ett otydligt sätt ut hur områdets med höga naturvärden ska hanteras. Utredningar ska göras i senare skeden. Utpekandet av LIS-område Ekilla strider mot kommunens egna riktlinjer där områden utpekade som skyddad natur inte ska ianspråkta.

Vattenskyddsområde, 7 kap. 21 § MB

Det finns idag inga vattenskyddsområden i kommunen med syfte att skydda dricksvattentäkter mot påverkan från olika verksamheter. Ett område i Prästfjärden är föreslaget som vattenskyddsområde för Bålsta. Ytterligare vattenskyddsområden planeras.

Förslag till åtgärder

- Omformulera riktlinjen kopplat till Skyddad natur: Säkerställ att utpekade natur- och kulturområdets värden bevaras och vidareutvecklas. Områden utpekade som skyddad natur ska inte ianspråkta.
- Kommande VA-plan måste innehålla tydliga riktlinjer för hantering av dagvatten för befintligt bebyggelse.
- Arbeta fram ett Vattenprogram som inkluderar åtgärdsförslag i VISS som utsläppsreduktion från enskilda avlopp, olika typer av miljöersättningar till jordbruket och dagvattendammar.
- Utred Stora Ullfjärden och Gorrans kemiska status.

6.5 Konsekvenser i relation till mål, planer och program

Översiktsplanen i relation till miljö kvalitetsmålen

God bebyggd miljö

I och med den förtätning som föreslås i planförslaget kommer fler människor att utsättas för de risker och bo i bullerutsatta lägen samt riskområden kopplade till skred och ras. Att tätortsnära natur byggs bort vid förtätning kan innebära minskad förmåga för ekosystemen att bistå till ett gott lokalt klimat. Dessa faktorer kan potentiellt motverka miljömålet om de inte hanteras i vidare planprocesser. Fokus på utveckling i kollektivtrafiknära lägen samt planförslagets riktning om mer mångfunktionella mötesplatser med plats för såväl mötesplatser och rekreation pekar i miljömålets riktning

Begränsad klimatpåverkan

Planen pekar ut en målsättning om att Håbo kommun ska bli en fossilbränslefri kommun. Planförslaget saknar dock uttalade ambitioner om förnybar energiframställning och energieffektiva byggnader. Däremot planeras för en funktionsblandad struktur i kollektivtrafiknära lägen, något som kan minska behovet av resor med bil och på så sätt minska utsläppen av växthusgaser. Vissa utvecklingsområden, så som Krägga/Stämsvik, kommer dock att generera ökade transporter. Den övergripande strukturbilden verkar i miljömålets riktning.

Frisk luft

Den föreslagna tätare och trafikintegrerade stadsstrukturen kommer leda till att luftkvaliteten lokalt kan bli sämre i de centrala delarna av Bålsta Framför allt för områden som ligger angränsande E18. Ett utvecklat gång- och cykelnät kan minska behovet av biltransporter i tätorten. Om biltrafiken kan minska kan planförslaget verka i målets riktning.

Ett rikt odlingslandskap

Tätortsnära jordbruksmark pekas ut för tätortsutveckling. Om jordbruksmark, i synnerhet småbrutna jordbrukslandskap och naturbetesmarker, tas i anspråk för bebyggelseutveckling motverkas miljömålet. Att Strukturbilden i huvudsak verkar för en förtätning kring Bålsta medför dock att sammanhängande odlingslandskap i resten av kommunen kan bevaras.

Ett rikt växt- och djurliv

Två nya naturreservat pekas ut vilket verkar i miljömålets riktning för att bevara hög biologisk mångfald. Planförslaget pekar dock ut eventuellt intrång i idag redan skyddad natur så som Natura 2000-område och naturreservat, Ekillå. Detta riskerar att motverka miljömålet i stor omfattning.

Levande skogar

Strukturbilden verkar i huvudsak för en förtätning kring Bålsta vilket medför att sammanhängande skogslandskap kan bevaras.

Ingen övergödning

Avrinningen från utveckling i Bålsta centrum sker idag ner mot Mälaren. En tätortsutveckling skulle kunna belasta vattenmiljön med närsalter ytterligare. Översiktsplanen skulle också kunna få positiva konsekvenser om det blågröna stråk från Bålsta centrum ner mot Mälaren med anläggandet av dammar dimensioneras och sköts på ett sätt så att rening sker innan vattnet når recipient. Förslaget kan i så fall verka i miljömålets riktning.

Levande sjöar och vattendrag

Lillsjön, angränsande Bålsta tätort, pekas ut som skyddad vilket bedöms verka i miljömålets riktning. Utveckling i områden som angränsar Mälaren kan komma att

motverka miljömålet om inte dagvattenfrågan hanteras på ett fullgott sätt i dessa områden.

Grundvatten av god kvalitet

Inom kommunen finns tre grundvattenförekomster. Det är idag god kvantitativ status och god kemisk status för grundvattenförekomsterna Uppsalaåsen-Fredrikslund, Vreta-Bålsta och Hagalund-Eknäs. En viss risk finns för negativ påverkan på grundvattenförekomsten vid Bålstaåsen från bebyggelseutveckling där.

Översiktsplanen i relation till Regional utvecklingsstrategi, Uppsala län

En ny regional utvecklingsstrategi för Uppsala län är ute på remiss. Den bygger på tidigare utvecklingsstrategier samt den europeiska målsättningen ”en smart och hållbar tillväxt för alla”.

Översiktsplanens utvecklingsstrategi ligger i linje med RUS:ens huvudsakliga inriktning om en förtätning och verksamhetsblandning i stationsnäralägen. Tillkommande bebyggelse ska komplettera och förtäta för att möjliggöra utökad underlag för service och kollektivtrafik.

RUS:en pekar ut en målsättning om att minska de samlade utsläppen av växthusgaser. Planförslaget pekar ut målsättningen om en fossilbränslefri kommun. Det saknas dock en tydlig strategi för förnybar energiframställning och energieffektiva byggnader. Fokus på de oskyddade trafikanterna pekas ut samt satsningar på såväl gång-, cykel och kollektivtrafik. Flera delar av både tätorten och dess omland kommer dock fortsatt att vara bilberoende. Detta riskerar att medför att målsättningen om minskade utsläpp inte nås.

Översiktsplanen i relation till Miljöstrategi för ekologiskt hållbar utveckling i Håbo kommun

I Håbo kommuns miljöstrategi identifieras inriktningen på kommunens miljöstrategiska arbete. Tre prioriteringar har pekats ut: Fossilbränslefri kommun 2050, En giftfri och resurs effektivkommun, Naturmiljöer med mångfald.

Fossilbränslefri kommun 2050

Se ovan, avsnitt Översiktsplanen i relation till miljökvalitetsmålen – Begränsad klimatpåverkan.

En giftfri och resurseffektiv kommun

Se ovan, avsnitt Översiktsplanen i relation till miljökvalitetsmålen – Frisk luft, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag.

Naturmiljöer med mångfald

Se ovan, avsnitt Översiktsplanen i relation till miljökvalitetsmålen – Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag.

7. Uppföljning

Översiktsplanens påverkan ska följas upp av kommunen i kommande skeden. Uppföljningen föreslås ske med hjälp av indikatorer och genom kvalitativ utvärdering. Rapporten Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering framtagen av Boverket (Rapport 2015:44) kan inarbetas i uppföljningen.

Riksintressen

- Påverkan i samband med planering och exploatering och utveckling för riksintresse för kulturmiljövård i Övergran och på Skohalvön måste följas upp så att påtaglig skada på riksintressena kan undvikas.

Hälsa och säkerhet

- Kommunen ska utreda risker i samband med bebyggelseutveckling så att människors hälsa eller miljön inte utsätts för risker eller stora påfrestningar. Det gäller exempelvis att utreda buller vid tätortsutveckling, riskfrågor kopplat till utveckling i närheten av sekundär led för farligt gods och järnväg samt exploatering som berör potentiellt förorenade områden samt områden utpekade med risk för skred och ras.

Klimatanpassning

- Kommunen ska, vid planering och exploatering längs Mälarkusten, följa upp att åtgärder vidtas för att undvika risker kopplade till ett förändrat klimat och översvämningsrisk. Detta är i synnerhet viktigt vid centralortens utveckling söderut samt vid utveckling i Krägga/Stämsvik och Skokloster.
- Kommunen ska följa upp att tillgången på grönytor för klimatreglerande effekter är tillräcklig i och med förtätningen av Bålsta tätort. En funktionell grönstruktur ska prioriteras efter deras potential att bidra med värden och tjänster för människan och för ekosystemet som helhet.

Miljökvalitetsnormer

- Kommunen ska utreda och säkerställa och följa upp att dagvattenhanteringen i utbyggnadsområden och områden som förtätas är tillfredställande så att vattenmiljöer inte påverkas negativt och att miljökvalitetsnormer inte försämrats.

Naturmiljö

- Kommunen ska vid planläggning och i samband med exploatering följa upp påverkan på naturmiljöer. Utredningar ska genomföras för att avgöra påverkan på samt minska konsekvenserna av planerna på värdefulla naturmiljöer samt specifika arter.

Kretslopp och miljöteknik

- Kommunen bör följa upp påverkan, miljö-, hälso- och klimatpåverkan, från byggnader, infrastruktur och energiproduktion samt uttaget av icke förnybara råvaror.

Areella näringar

- Kommunen ska följa upp hanteringen av jordbruksmarken så att tillgången på brukbar mak långsiktigt tryggas.

Tätortsutveckling

- Det är viktigt att kommunen följer upp sitt genomförande och prioriterar bebyggelseutvecklingen i Bålsta tätort. Det gäller också att säkerställa att en

hållbar och effektiv kollektivtrafik utvecklas parallellt med bostads- och verksamhetsutveckling samt en integrering av gång- och cykelvägnätet mellan nya och befintliga områden.

- Kommunen ska följa upp att tillgången och tillgängligheten till grönytor för barn och unga är tillräcklig i och med förtätningen av Bålsta tätort.
- Kommunen ska följa upp om översiktsplanens genomförande ger en förstärkt geografisk uppdelning utifrån socio-ekonomiska faktorer samt att alla inne- och utemiljöer ska utformas och gestaltas så att de främjar jämställdhet, trygghet, hälsa, tillgänglighet, kultur och social sammanhållning.
- Kommunen ska följa upp hur översiktsplanens genomförande bidrar till ett bredare utbud av bostäder för att ska ha likvärdig tillgång till bostad och boendemiljö av god kvalitet.

Transporter

- Det är viktigt att kommunen följer upp utvecklingen för nyttjandet av olika trafikslag. För att öka andelen hållbara transporter i relation till bilburna/fossilberoende transporter behöver en övervakning av utvecklingen att ske löpande för att se om åtgärder ger önskat resultat. Detta kan göras på många olika sätt genom bland annat genom trafikmätningar, mätningar av antalet kollektivtrafikresor och analyser av hur barn och unga tar sig till och från skolan/aktiviteter.

8. Referenser

Boverket, 2015. Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering. Rapport 2015:44

Boverket och Movium, 2015. Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö. Rapport 2015:8

Håbo kommun, 2006. Översiktsplan 2006.

Håbo kommun, 2010. Fördjupad översiktsplan Bålsta tätort.

Håbo kommun, 2010. Naturvårdsplan för Håbo kommun.

Håbo kommun, 2015. Miljöstrategi för ekologisk hållbar utveckling i Håbo kommun.

Håbo kommun, 2016. Nulägesanalys – SWOT.

Håbo kommun, 2016. Tematiskt tillägg översiktsplan – Landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Länsstyrelsens regionala karttjänster, digitalt kartmaterial. <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/uppsala/underlag/>

Regionförbundet, 2016. Regional utvecklingsstrategi 2017-2020, remissversion.